

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Förstudie samverkan och metodutveckling för integrationsarbetet i Jämtlands Län

Diarienumr Z3042-153-07
Projektledare Carina Otterfalk

Slutrapport

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund	4
3. Projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp	5
3.1 Syfte	5
3.2 Mål	5
3.3 Målgrupp	6
3.4 Verksamhetsbeskrivning	6
Organisation	6
Kartläggning	7
Handlingsplan	50
Sammanställning av slutförda projekt i länet inom innevarande programperiod	54
Omvärldsanalys	54
4. Indikatorer	57
4.1 Nya/skapade arbetstillfällen	57
4.2 Bevarade arbetstillfällen	57
4.3 Antal företag	58
4.4 Projektets påverkan på alla de övriga i beslutet angivna indikatorerna	58
Nätverk som får stöd	58
5. Projektets påverkan på de genomgående kriterierna	58
5.1 Miljöförändrande insatser	58
5.2 Jämställdhetsinsatser	59
5.3 Internationalisering	59
5.4 IT-projekt	59
6. Projektets övriga resultat och erfarenheter	60
7. Resultatspridning samt skyltning	60
8. Kopplingar till andra projekt	60

Bilaga 1 Översiktmatris kommunerna

Bilaga 2 Projektsammanställning

1. Sammanfattning

Kommunförbundet är projektägare till förstudien Samverkan och metodutveckling för integrationsarbetet i Jämtlands län. Projektet har finansierats av Kommunförbundet i Jämtlands län och Östersunds Kommun med stöd ur EG; s sociala fond.

Syftet med projektet var att kartlägga hur olika aktörer samverkar i arbetet med att integrera flyktingar och invandrare i samhället, samt att kartlägga vilka metoder som används inom undervisningen i Svenska för invandrare, SFI. Kartläggningen skulle sedan ligga till grund för en strategisk handlingsplan. Målet med projektet var att genomföra förstudien. Både syfte och mål har uppfyllts.

Den metod som använts är intervjuer av ca 60 intressenter, baserat på ett bestämt frågebatteri.

Förstudien har visat att samverkan mellan olika aktörer i kommunerna är relativt god. De variationer som finns beror i huvudsak på att tre av kommuner bara nätt och jämt har haft sina flyktingmottagningar i gång i ett år. De har inte hunnit skapa en fungerande samverkansform.

Samverkan *mellan* kommunerna fungerar sämre och är i många fall obefintlig. När Integrationsverket fanns hade kommunernas integrationsenheter sina upparbetade kontakter där och fick hjälp med olika problem som man stötte på i den dagliga verksamheten. Efter Integrationsverkets avveckling uppstod ett vakuum. Till viss del är de gamla kontakterna ersatta med nya på Migrationsverket. Den hjälp som har saknats hoppades man på att Länsstyrelsen skulle ge, att det skulle vara en del i deras uppdrag. Så blev inte fallet. Länsstyrelsens uppdrag innebär att de ska

- bedöma kapaciteten för mottagande i länet
- förhandla med kommunerna om mottagandet
- medverka till regional samverkan i genomförandet av introduktionen
- följa upp introduktionen och dess resultat i länet

Fyra kommuner i länet har sedan hösten 2006, samarbetat i projektet Interkommunal samverkan i flyktingmottagning. De har kommit långt med att arbeta fram ett gemensamt integrationsprogram, erfarenheter som bör tas tillvara och utvecklas vidare.

Även andra projekt som pågått under den senaste programperioden har gjort viktiga erfarenheter som bör tas tillvara och utvecklas vidare.

Förstudien visade vidare att SFI-personalen ute i kommunerna helt och hållet saknar nätverk i sina respektive yrkesroller. SFI-anordnaren i kommunen har oftast en representant med i samverkansgruppen. Hur nära samarbetet är med Integrationsenheten varierar mycket mellan kommunerna. I vissa kommuner samarbetar Integrationsenheten, SFI-anordnaren och Arbetsförmedlingen i kartläggningen av flyktingens utbildningar och yrkeskompetens. I andra fall handlar samverkan endast om ett informationsutbyte.

De metoder som används baserar sig i huvudsak på klassisk språkundervisning. Glädjande undantag finns.

Förstudien visar på ett stort behov av samverkan i länet inom integrationsarbetet, stort behov av länsnätverk för personal på integrationsenheterna och hos SFI-anordnare, samt behov av metodutveckling inom SFI.

Bland de mål som finns föreslagna i den strategiska handlingsplanen kan främst nämnas en koordinerande länsorganisation för integration av flyktingar och invandrare, länsnätverk för integrationsenheterna och länsnätverk för SFI-lärare och rektorer.

2. Bakgrund

Under det senaste året har kommunerna i Jämtlands län tagit emot fler invandrare och flyktingar än vad man gjort tidigare. Allt tyder på att trenden håller i sig.

Samtidigt har en omorganisation av statliga verksamheter ägt rum som påverkar servicen till kommunerna. Vid halvårsskiftet 2007 avvecklades Integrationsverket och delar av verksamheten flyttades över till Migrationsverket.

Som ett resultat av avvecklingen fick landets länsstyrelser ett nytt uppdrag som innebär att de ska

- bedöma kapaciteten för mottagande i länet
- förhandla med kommunerna om mottagandet
- medverka till regional samverkan i genomförandet av introduktionen
- följa upp introduktionen och dess resultat i länet

Även Arbetsmarknadsverket med Länsarbetsnämnden och lokala Arbetsförmedlingskontor håller på att omstruktureras.

Från och med årsskiftet 2007/2008 blir enhetsnamnet Arbetsmarknadsverket, AMV. Man kommer då att övergå från ca 300 till 68 arbetsmarknadsområden.

I länet kommer det att finnas tre områden, Härjedalen, Bräcke/Ånge och ett tredje område med de övriga kommunerna.

Snabba förändringar i omvärlden föranleder samordning och samarbete mellan kommunerna och med länsmyndigheter så att utvecklingsprojekt genomförs kring metodutveckling av bl a Svenska för invandrare, SFI, och introduktionen till det svenska samhället och arbetsmarknaden. Sådana projekt pågår i vissa av länets kommuner och goda erfarenheter bör tas till vara och utvecklas vidare samt implementeras i alla kommuner. Kopplingen till arbetsmarknaden är mycket viktig. Samordning bör kunna ske utifrån tidigare gjorda satsningar i kommunerna så att nya utbildnings- och utvecklingsformer får växa fram till gagn för integrationen av nyanlända flyktingar och invandrare.

3. Projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

3.1 Syfte

Projektets syfte var att genom en förstudie klargöra och skapa förutsättningar för att utveckla samarbete i Jämtlands Län kring integrationsfrågor, samt behovet av metodutveckling av svenska för invandrare, SFI, och introduktionsinsatser till arbetsmarknad och samhälle.

En kartläggning har gjorts över hur man idag samverkar och samarbetar inom och mellan kommunerna och över vilka metoder man använder sig av inom SFI-undervisningen samt om undervisningen anses uppfylla de krav som arbetsgivare kan ställa. Metoden som använts är intervjuer som baserats på ett antal frågor i en intervjuguide. De som intervjuats är representanter för olika aktörer i länets kommuner och andra intressenter. De som intervjuats inom varje kommuns organisation är verksamhetsledaren för Integrationsenheten, verksamhetsledaren och rektor för Lärcentrum, rektor för SFI, och näringslivschefen. I varje kommun har även en handläggare på arbetsförmedlingen intervjuats. Till dessa kan tilläggas SFI-lärare, Röda Korset, Svenskt Näringsliv, Länsarbetsnämnden, Almi Företagspartner, Torvala Hälsoportal, Länsstyrelsen, ABF.

Genom att jag i mina möten startat tankeprocesser och väckt frågor har förutsättningarna förbättrats redan där till att utveckla samarbete och samverkan i och mellan kommunerna. Länskonferensen som arrangerades 26-27/11 och den handlingsplan som sammanställts ökar förutsättningarna ytterligare.

I handlingsplanen finns aktiviteter redovisade som leder till en ökad samverkan, implementering av nya undervisningsmetoder samt efterfrågade introduktionsinsatser till arbetsmarknad och samhälle.

Syftet kan anses vara uppfyllt.

3.2 Mål

Målet med projektet har varit att genomföra en förstudie som visar på hur man i Jämtlands län praktiskt kan samverka mellan kommuner och länsmyndigheter/arbetsförmedlingar i integrationsfrågorna. Förstudien skulle leda fram till en strategisk handlingsplan kring detta.

En handlingsplan är framtagen med ett antal strategiska aktiviteter föreslagna, som var och en förbättrar samverkan mellan kommunerna i länet och mellan kommunerna och länsmyndigheterna om de genomförs. I handlingsplanen finns tänkbara aktörer föreslagna till varje aktivitet. På samma vis finns aktiviteter föreslagna till hur man kan arbeta fram nya metoder inom svenska för invandrare, SFI.

Handlingsplanen grundar sig på resultaten från intervjuerna som är genomförda och speglar de förbättringsförslag som de intervjuade har angett. Förslag och tankar som lyftes under länskonferensen har även de påverkat handlingsplanens utformning.

Avvikelser från beslutet finns inte. Målet är uppfyllt.

3.3 Målgrupp

Förstudiens målgrupp har bestått av kommuner, länsmyndigheter, näringsliv och arbetsförmedlingar.

I kartläggningen som genomförts har representanter för kommunernas integrationsenheter, SFI-anordnare, näringslivskontor och Lärcentrum intervjuats. Dessutom har handläggare från åtta av länets Arbetsförmedlingar intervjuats liksom representanter för Länsarbetsnämnden, Länsstyrelsen, Svenskt Näringsliv, Röda Korset, Hälsoportalen i Torvalla, ABF, och Almi Företagspartner.

De som främst kommer att ha nytta av Förstudien är Länsstyrelsen, kommunernas Integrationsenheter och SFI-anordnare. Genomförs de föreslagna aktiviteterna kommer en kvalitetsförbättring i länets flyktingmottagning att ske.

Någon avvikelse från beslutet finns inte.

3.4 Verksamhetsbeskrivning

Organisation

Kommunförbundet i Jämtlands län är projektägare.

Organisationen utgörs av projektledare, styrgrupp och referensgrupp.

I styrgruppen har förutom Carina Otterfalk projektledare även Åsa Brandelius Östersunds Kommun, Mia Krylén Länsstyrelsen och Håkan Lundmark Kommunförbundet ingått.

Referensgruppen har bestått av representanter för länets samtliga kommuner, Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Arbetsförmedlingarna i länet och SFI-anordnare.

Uppskattningsvis har 80 % av arbetstiden lagts på intervjuer, sammanställningar av intervjumaterial, kartläggning och utarbetande av handlingsplan samt rapportskrivning.

Ungefär 5% av arbetstiden har ägnats åt omvärldsbevakning genom att närvara vid slutseminarium av projekt, olika nätverksträffar, tillväxtkonferensen Norrland i Europa och världen som hölls i Östersund 28/11, och informationssökning på Internet.

Resterande 15 % av arbetstiden har använts till planering och genomförande av konferensen.

Arbetet med Förstudien påbörjades 11/6 2007.

Kartläggning

Intervjuer och samtal har genomförts med ca 60 personer i Jämtlands län som alla representerar intressenter i länets integrationsarbete, SFI-undervisningen och näringslivet. Varje intervju har tagit i snitt 1-1½ timme och har i huvudsak ägt rum på den intervjuades arbetsplats.

Intervjufrågor

Projekt/Utvecklingsarbeten med anknytning till integrationsfrågor

- Vilka projekt/utvecklingsarbeten med anknytning till integrationsfrågor har avslutats/pågår i organisationen?
- Några projekt/utvecklingsarbeten som är planerade att starta upp?
- Vem är i så fall projektägare, syfte, mål och samverkanspartner i projektet/utvecklingsarbetet?

SFI

- Vem är beställare av SFI i kommunen?
- Hur är SFI-undervisningen upplagd i kommunen?
- Vilka metoder används?
- Har någon utvärdering gjorts?
- Vad visade den?
- Hur tycker du att SFI-undervisningen fungerar?
- Hur skulle du vilja att det fungerar, förslag på andra metoder?
- Hur skulle man kunna implementera dessa i så fall?
- Vet du om arbetsgivarna i kommunen generellt har några synpunkter på flyktingars och invandrades kunskaper i det svenska språket när de kommer ut på arbetsmarknaden?

Introduktionsprogrammet

- Beskriv programmet som det ser ut nu
- Finns statistik för utfallet av integrationsperioden på två år?
- Hur är integrationsarbetet organiserat i kommunen?
- Hur fungerar programmet?
- Har någon utvärdering gjorts?
- Vad visade den?
- När görs kartläggningen och av vem?
- Sker någon samverkan kring kartläggningen?
- Samverkan med andra kommuner?
- Samverkan med andra aktörer?
- Hur fungerar samarbetet?
- Förbättringsmöjligheter?
- Ingår validering av yrkeskompetens i programmet?
- Ingår validering av tidigare utbildning och översättning av betyg?

Introduktion på arbetsmarknaden

- Vad kan Näringslivet/Näringslivskontoret göra/vad gör man för att tillvarata flyktingar och invandrare som arbetskraftsresurs?
- Hur samverkar Näringslivet/Näringslivskontoret med Integrationsenheten, SFI-anordnare, Lärcentrum och arbetsförmedlingen kring detta?
- Hot? Möjligheter?
- Pågår någon diskussion ute bland arbetsgivare kring utlandsfödd arbetskraft?
- Tycker du att SFI och kommunens introduktionsprogram kan se annorlunda ut för att det ska bli enklare för främst flyktingar att nå ut på arbetsmarknaden?

Nätverk, samarbete, samverkan kring integrationsfrågor

- Ingår du i något nätverk kring integrationsfrågor?
- Vilka ingår?
- Om inte, skulle du vilja ingå i ett sådant nätverk?
- Vilket behov finns gällande samarbete och samverkan med andra aktörer?
- Vilka vinster tror du skulle finnas i detta?
- Hur ser du på nuvarande samarbete med arbetsförmedlingen i kommunen?
- Hur ser du på nuvarande samarbete med näringslivet i kommunen?
- Hur ser du på nuvarande samarbete med näringslivet i regionen?
- Hur ser du på nuvarande samarbete med kommunen?
- Hur ser du på nuvarande samarbete med kommunerna i länet?

Länskonferens med tema integration av flyktingar och invandrare

- Vilka aktörer skulle du vilja träffa på en sådan länskonferens?
- Vilka frågor vill du att ska komma upp till diskussion?
- Ska en sådan konferens vara något återkommande?
- Hur ofta i så fall?
- Vem bör vara arrangör?

Egna idéer

- Har du någon annan idé kring integrationen av flyktingar och invandrare som du vill dela med dig av?

Intervjuerna har resulterat i en kartläggning av hur man samverkar mellan aktörerna i integrationsarbetet och vilka metoder som används i SFI-undervisningen. Här följer sammanfattningar för Arbetsförmedlingarna och kommunvis.

En översiktsmatris finns för kommunerna i Bilaga 1.

Sammanfattning för Arbetsförmedlingarna och Länsarbetsnämnden

Intervjuade:

Tommy Berglin, Arbetsförmedlingen i Svenstavik
Per Johansson, Arbetsförmedlingen i Bräcke
Gun-Marie Axelsson, Arbetsförmedlingen i Östersund
Åsa Stener, Arbetsförmedlingen i Strömsund
Liselotte Kensén, Arbetsförmedlingen i Järpen
Sverker Björnhagen, Arbetsförmedlingen i Hammarstrand
Annika Håf-Lif, Arbetsförmedlingen i Krokomb
Göran Wiberg, Arbetsförmedlingen i Sveg
Anders Byström, Länsarbetsnämnden

Kartläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade Mångfaldsnätverk för arbetsgivare
K-märkt integration

Pågående Mångfald 2
Validering till 1000

Planerade -

Rutiner på Arbetsförmedlingarna

Inskrivning

Det förefaller som att man på de olika kontoren har olika rutiner i arbetet med flyktingar.

Flyktingarna skrivs in Arbetsförmedlingens databas i olika faser i kommunerna. I vissa fall skrivs de in först när de själva känner sig mogna att söka jobb, i en kommun är det rutin att skriva in dem när de är färdiga med sin SFI-utbildning. En tredje variant är att skriva in dem tidigt, redan första månaden efter ankomst. De är då inte sökbara i databasen för arbetsgivare.

I de flesta fall får flyktingarna själva aktivt ta ställning till om de ska skrivas in eller inte.

En erfarenhet är att det vid inskrivningen är väldigt viktigt att det finns tolk med så att all information säkert når fram och att missförstånd som fördröjer inträdet på arbetsmarknaden, undviks.

Praktik

Rutiner och ansvarsfördelning när det gäller arbetspraktik och språkpraktik skiljer sig åt en del i kommunerna. Af är ansvarig för att ordna arbetspraktik sedan personen skrivits in på Af, men menar att man saknar resurser i den utsträckning som skulle behövas för att uppfylla alla önskemål. När det gäller språkpraktik är det stora skillnader i hur man jobbar. Det vanligaste är att Integrationsenheten ansvarar för den men att Af är behjälplig. I Östersunds kommun finns en praktiksamordnartjänst

som Af delar med Integrationservice. I vissa kommuner har ansvaret ramlat mellan stolarna eller hamnat på SFI-anordnaren.

Någon uppföljning eller utvärdering görs oftast inte och det ligger heller inte i Arbetsförmedlingens uppdrag.

Validering och översättning av betyg

Validering och översättning av betyg är ytterligare ett viktigt arbetsområde där man har löst det på lika många sätt som det finns kommuner i länet. Det är bara i Östersunds Kommun som man arbetar med yrkesvalidering och då ligger ansvaret på Lärcentrum.

När det gäller översättning av betyg så är det beroende på vilken typ av betyg det handlar om. Översättning av högskolebetyg bekostas ibland av flyktingen själv men man får hjälp med att fylla i blanketten och skicka in den av Af, betyg inom omvårdnad skickas till socialstyrelsen och bekostas av dem. I Östersund bekostar Af översättningen men administrationen sköts av Lärcentrum.

Många Af samarbetar med Integrationsenheterna i kartläggningen av flyktingens utbildningar och yrkeskompetens, men det är bara i något enstaka fall som Af använder sig av resultatet av kartläggningen. I de flesta fall gör Af en ny kartläggning och handlingsplan när flyktingen kommer till Af för inskrivning.

I de kommuner där man kommit igång med en samverkansgrupp är Af med i gruppen.

Informationsträffar för flyktingar, invandrare och arbetsgivare angående Nystartsjobb och Insteigsjobb

De flesta arbetsförmedlingarna hade vid tidpunkten för intervjun ännu inte kommit igång med informationsträffar. Arbetsförmedlingen i Svenstavik hade informationsträffar inplanerade.

Samverkan med SFI-anordnare

I de flesta fall fungerar samarbetet mellan SFI-anordnaren och Af mycket bra, men det är olika hur nära samarbetet är. Där det finns samverkansgrupper sitter man med i samma grupp.

Samverkan med Integrationsenheterna

Samarbetet med Integrationsenheterna fungerar över lag bra.

Samverkan med näringslivet

I Östersunds kommun fungerar samarbetet i huvudsak bra. Största svårigheten har man med att få fram praktikplatser inom landstinget och kommunens förvaltningar. I de mindre kommunerna har man problem med en starkt begränsad arbetsmarknad, men har etablerat goda kontakter med näringslivet. I dessa kommuner är den egna kommunens förvaltningar mer öppna för att ta emot praktikanter. Industrierna som finns blir hårt ansatta om förfrågningar att ta emot praktikanter och är i de flesta fall tillmötesgående.

Utvecklingsmöjligheter inom SFI enligt de intervjuade

Samtliga kontor är överens om att mer tid bör läggas på samhällsinformation under integrationsperioden.

Bra SFI-undervisning ska vara varvad med praktik och syfta till att så snabbt som möjligt komma ut på arbetsmarknaden med ett fungerande språk. Det bör vara obligatoriskt för eleven att genomföra en period med språkpraktik. Fler coachande samtal med praktikanten på praktikplatsen ger färre avbrutna och misslyckade praktikperioder och färre missuppfattningar, liksom handledning i de sociala koder som finns och förberedelsesamtal med arbetsgivare och handledare.

Erfarenheter från Lernias försök med "Svenska med yrkesinriktning" visar att det är ett lyckat grepp som bör utvecklas vidare. Det behövs ett samarbete i länet för att hjälpa akademiker att komma igång snabbt och för att kunna utbilda i yrkessvenska.

Den utbildningstid i SFI som erbjuds flyktingar och invandrare bör utökas från miniminivån 15 timmar/vecka.

En bättre gruppering efter kunskapsnivå inom SFI skulle kunna förbättra utfallet av undervisningen.

Utvecklingsmöjligheter inom integrationsarbetet enligt de intervjuade

Personalen på Arbetsförmedlingarna har inte tillgång till någon internutbildning som rör integration. Det finns behov av den typen av fortbildning.

Det saknas rutiner för yrkesvalidering i kommunerna.

Ambitionen måste vara att särbehandla flyktingar och invandrare så lite som möjligt. Det är viktigt att använda sig av de verksamheter som redan finns.

Det är nödvändigt att näringslivet finns med i en dialog kring SFI och integration.

Nätverk

De handläggare på lokalkontoren som arbetar mest med flyktingar och invandrare, ingår i ett länsnätverk i vilket Anders Byström, Länsarbetsnämnden, är sammankallande.

Anders Byström ingår i ett nationellt nätverk med representanter för AMS/LAN och SKL, Sveriges kommuner och landsting.

Översiktmatris Arbetsförmedlingarna och Länsarbetsnämnden

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Inskrivning i Af;s databas	När individen själv känner sig redo. Är då	När individen själv känner sig redo.	Flyktingen skrivs in efter ca 2 månader, i samband med en	Flyktingen uppmuntras att skriva in sig vid

	sökbar för arbetsgivare.	Om hjälp behövs med översättning av betyg – tidigare.	informationsträff. Tolk används. Ej sökbar för arbetsgivare.	ca en månad efter ankomst.
Språkpraktik ordnas av	Af är behjälplig SFI Integrationsenh.	Af är behjälplig Integrationsenh.	SFI Integrationsenh.	Af är behjälplig SFI Träffpunkt Mångfald
Yrkesvalidering	Rutin saknas	AF, genom en yrkespraktik som bedöms av arbetsgivaren	Rutin saknas	Rutin saknas
Översättning av betyg	Af hjälper till med att skicka in betygen. Oklart vem som står för kostnaden.	Af hjälper till med att skicka in betygen och står för kostnaden.	Integrationsenheten har ansvaret	Af hjälper till med att skicka in betygen och står för kostnaden.

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
Inskrivning i Af; s databas	När individen själv känner sig redo. Är då sökbar för arbetsgivare.	När individen själv känner sig redo. Är då sökbar för arbetsgivare.	När individen själv känner sig redo. Är då sökbar för arbetsgivare.	När SFI-utbildningen är avslutad. Är då sökbar för arbetsgivare
Språkpraktik ordnas av	Af behjälplig Integrationsenh.	Af är behjälplig SFI genom praktiksamordnare	Integrationsenh.	Praktiksamordnare
Yrkesvalidering	Rutin saknas	AF, genom en yrkespraktik som bedöms av arbetsgivaren	Rutin saknas	Lärcentrum
Översättning av betyg	Alla betyg skickas till översättning av Af och bekostas även av Af.	Det ordnas och bekostas av Af i vissa fall.	Högskolebetyg bekostas av individen själv. Betyg inom omvårdnadsutb. skickas till socialstyrelsen och bekostas av soc.styr.	Lärcentrum skickar in betygen för översättning. Af står för kostnaden.

Kommentar: Sedan intervjuerna gjordes har en förändring skett i AF;s arbetssätt när det gäller inskrivning. I och med att insatserna Instegsjobb och Nystartsjobb kräver en tidig inskrivning på AF, görs nu detta inom en månad efter flyktingens ankomst, på samtliga kontor.

Sammanfattning för Bergs Kommun

Intervjuade

I Bergs kommun har följande intervjuats:
Christina Andersson, rektor Komvux
John-Olof Mannberg, verksamhetsledare Lärcentrum
Marta Nordström-Bagot, flyktingsamordnare
Tommy Berglin, handläggare Arbetsförmedlingen
Anders Englund, näringslivschef

Karläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	-
Pågående	Validering till 1000 Mera värd, utveckling av värdskapet i kommunen Interkommunal samverkan för flyktingmottagning
Planerade	ARENA för ungt entreprenörskap

Kartläggning av metoder inom SFI

SFI-anordnare är Komvux som ligger under Verksamhetsnämnden. SFI upphandlas inte i kommunen. Det finns inget avtal och heller ingen kravspecifikation för utbildningen. Kommunstyrelsen är beställare.

En skolplan finns med uppsatta mål för undervisningen.

Intagning sker på fasta datum med 5-6 veckors mellanrum. Undervisningen hålls 15 timmar i veckan fördelat på fem dagar, kompletterat med språkpraktik. Strax innan eleverna börjar sin utbildning genomgår de en intervju med en lärare för att fastställa vilken kursnivå som blir lämplig.

Flyktingsamordnaren meddelar när nya elever är på gång samt anmäler dem till undervisningen. Invandrarna söker sig till utbildningen själva. Eleverna är uppdelade i tre huvudgrupper med 15-18 elever i varje grupp. De grupperas efter språkkunskap och kunskaper i skriftspråk. Fem lärare är anställda inom SFI, alla med lärarbehörighet. Under hösten fortbildar de sig i SFI-behörighet. En timme i veckan samarbetar man med Kulturskolan. Studiebesök ordnas emellanåt. I lektionssalarna finns tillgång till datorer.

Christina undersöker möjligheten till samarbete med Studieförbunden i Svenstavik som ett komplement till SFI. För de elever som är intresserade av att gå kurser privat, tittar man inom kommunen på om man kan ge bidrag till kursavgiften.

Undervisningen äger rum på Gymnasieskolan i Svenstavik.

Man har under hösten startat ett projekt med syfte att fördjupa personalens kunskaper i olika kulturer och elevernas situation för att bli bättre på att undervisa i SFI och för att kunna vara ambassadörer för nyinflyttade i samhället. Projektet får inte EU-medel.

Christina undersöker möjligheterna till att kontinuerligt sammankalla SFI-lärarna, flyktingsamordnaren, ev en kurator och en handläggare från Arbetsförmedlingen för att skapa ett forum där man öppet kan diskutera frågor av sekretesskaraktär rörande familjer som har problem. Christina hoppas på att även få med en representant för Kommunstyrelsen som kan ta med sig ärenden till beslut.

Någon utvärdering av verksamheten är inte gjord.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Flyktingmottagningen ligger organiserad direkt under Kommunstyrelsen.

Möten hålls i en samverkansgrupp med Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen, barnomsorg, skola, Bergsbostäder och Komvux.

Någon utvärdering av verksamheten är inte gjord eftersom den är nystartad.

Flyktingmottagningen startades under hösten 2006. Under det gångna året har man tagit emot 30 flyktingar.

Flyktingsamordnaren är regelbundet med och informerar om flyktingmottagandet, på kommunledningens möten, verksamhetsnämnder och arbetsutskottet.

Integrationsenheten samarbetar med

Arbetsförmedlingen
Komvux/SFI
Landstinget/Primärvården
Bergshälsan
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Socialförvaltningen
Äldreomsorgen
Näringslivskontoret
Integrationsenheten i Ragunda
Integrationsenheten i Östersund
Integrationsenheten i Krokoms
Näringslivet
Bostadsbolag
Polisen
Svenska Kyrkan
Åsarnas byförening
ICA
Röda Korset
Lärcentra
Flyktingsamordnare i Karlskrona,
Skåne och Sundsvall

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Lokalpolitiker

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Näringslivet

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Interkommunal Samverkan för flyktingmottagning
- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen
- Den lokala samverkansgruppen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk

Komvux nätverk:

- De lokala aktörerna

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk
- Den lokala samverkansgruppen

Näringslivschefens nätverk:

- De branschnätverk som finns inom kommunens näringsliv

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett länsnätverk för SFI-lärare och rektorer

Ett mailnätverk bestående av aktörer med integrationskompetens

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Ett bättre samarbete med övriga aktörer i samhället skulle vara bra.

En önskan är att det vid praktiktillfället fanns tillgång till en lärare i svenska på arbetsplatsen som kunde hjälpa till med att träna praktikanten i det svenska språket.

Det ska finnas tillgång till en studievägledare, och en kurator i verksamheten, liksom en verksamhetsansvarig för Integrationsenheten.

SFI-undervisningen kan gärna ske i grupp men bör bedrivas i kombination med praktik på en arbetsplats och vara individuellt anpassad med fokus på vad som krävs i olika arbetssituationer. Högre krav bör ställas på deltagarna. Fokus ska ligga på att kunna uttrycka sig, inte på grammatik och skriftspråk.

SFI-undervisningen bör innehålla pass där eleverna undervisas i hur samhället fungerar, sociala koder, värderingar, vikten av att passa tider och vilka krav arbetsgivaren har. Lärcentrum skulle kunna upphandla Femtonpunktsprogrammet som Östersunds Kommun har, eller något liknande att komplettera SFI med.

Det räcker inte att erbjuda SFI under dagtid. Undervisningen måste även finnas tillgänglig på kvällstid för de som arbetar eller av annan anledning inte kan delta på dagtid.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Ett större och mer genomarbetat informationsflöde från flyktingmottagningen mot samtliga övriga aktörer skulle underlätta samarbetet och en bättre samordning av integrationsarbetet.

Det saknas en rutin för valideringsförfarandet både när det gäller yrken och utbildningar.

Om man kan ta emot färre flyktingar vid fler tillfällen så blir mottagandet och introduktionen till samhället värdigare och mycket bättre.

Flyktingmottagningen och SFI bör skapa en gemensam handlingsplan för att utveckla samarbetet och de gemensamma målen med individen i fokus.

Det behövs en bättre krisberedskap med en krisplan anpassad efter flyktingarnas situation.

Integrationslön för flyktingarna istället för bidrag skulle höja motivationen för att komma ut på arbetsmarknaden. I projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagning jobbar en arbetsgrupp med frågan.

Bättre kontakt med det regionala näringslivet skulle behövas för att skapa fler möjligheter till praktikplatser och jobb för flyktingarna. Det skulle även behövas ett forum för flyktingarna där de kunde få kontakt med olika länsövergripande aktörer och näringslivet.

Det finns önskemål hos arbetsgivarna om att Arbetsförmedlingen följer upp hur det går för praktikanterna och hur de trivs.

Inom näringslivsrådet finns intresse, utrymme och möjligheter till att diskutera hur man ska introducera flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden.

Fritiden och de sociala nätverken är viktiga för flyktingarna. Idag finns det inge kvällsöppen lokal i Svenstavik där man kan träffas. Det finns utrymme för en sådan. Befintliga föreningar borde också berätta om sin verksamhet och bjuda in nya medlemmar.

Lärcentrum skulle kunna erbjuda olika yrkesrelaterade utbildningar på ett annat sätt än vad man gör idag.

Bara inom hantverkssektorn finns det långt över hundra företag i Bergs Kommun. De flesta är fåmansföretag där det snart kommer att äga rum ett generationsskifte i

bästa fall. Om ingen finns att "ärva" företaget läggs det ner. Om utlandsfödda entreprenörer kunde intresseras för att ta över en del av dessa företag, skulle man kunna säkra en del av kommunens ekonomiska tillväxt.

Sammanfattning för Bräcke Kommun

Intervjuade

I Bräcke Kommun har följande intervjuats:
Per Johansson, handläggare Arbetsförmedlingen
Jeanette Sundström, verksamhetsledare Integrationsenheten
Bengt Eriksson, näringslivschef
Anna Jensén, verksamhetsledare Lärcentrum
Margit Eriksson, rektor för SFI på Komvux
Marja Vuothaniemi, SFI-samordnare Komvux

Karläggnings av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	Vågen, en arbetsåtgärd för unga vuxna FRAMUT- en modell för parallellitet inom SFI
Pågående	Validering till 1000 Utveckling av Kultis, mötesplats och flyktingmottagning Halvdistanstkurs inom SFI
Planerade	ARENA för ungt entreprenörskap Coachning av elever som läser Omvårdnadsprogrammet parallellt med SFI

Kartläggning av metoder inom SFI

SFI-anordnare är Komvux genom upphandling. Deras motto är "Finns det ingen väg bygger vi en". Undervisningen äger rum på Bräcke gymnasieskola. LärCentrum är beställare av SFI-platser för invandrare, för flyktingarna är Integrationsenheten beställare. Flyktingarna är anmälda till SFI redan innan de hunnit anlända.

Fyra SFI-lärare är anställda på två tjänster. Ingen av lärarna har SFI-behörighet men två av dem håller på att läsa in kursen.

Man har löpande intag och i oktober -07 fanns det 45 elever inskrivna.

Eleverna får 15 timmars undervisning i veckan fördelat på tre dagar, kompletterat med praktik och samhällsinformation med fem veckors semesteruppehåll på sommaren. Löpande intag till kurserna görs.

Varje elev gör en individuell studieplan tillsammans med sin mentor.

Eleverna är uppdelade i grupper med ca 10 elever i varje, efter kunskapsnivå i olika klassrum. Studieväg 1 med SFI A och B, studieväg 2 med SFI B och C samt studieväg 3 med SFI C och D. Läs- och skrivinläring är en fristående del av SFI och sker parallellt med kurserna A-D under hela SFI-tiden.

I varje grupp arbetar en lärare och en assistent. Varje tisdag har man mentorstid, enskilt eller i grupp. Då går man igenom information som det är viktigt att nå fram till eleven, och man går igenom och följer upp den individuella studieplanen.

Arbetsdagarna är uppdelade i olika pass. En dag kan bestå av tre olika pass, till exempel ett datorpass, eget arbete och konversation. En dag i veckan har man kommunikationsövningar med blandade grupper. Grupp 3 har även datorgrund på schemat.

En del studiebesök på arbetsplatser ordnas liksom utflykter till Östersund eller Sundsvall då man besöker museer och andra sevärdheter.

De elever som vill kan läsa ett annat program parallellt med SFI.

FRAMUT är en modell som då används. I FRAMUT gör man ett uppehåll i sin SFI-utbildning för att läsa ett annat program. Eleven kommer sedan tillbaks och gör sitt slutprov i SFI. Man kan ibland även varva de två programmen om det passar individen bättre. Modellen utgår från elevens behov. FRAMUT kompletteras med yrkessvenska. Konceptet är framtaget tillsammans med Arbetsförmedlingen och Omvårdnadsprogrammet. De flesta elever blir klara med sin utbildning inom tre terminer, det innebär att modellen har förkortat tiden i "väntrummet" med flera terminer. Alla som läst SFI efter modellen har klarat sin utbildning och fått arbete.

En annan modell som är under utveckling är SFI på halvdistan. Den är till för de som i ett tidigt skede fått arbete. De får en möjlighet att fortsätta SFI genom att få med sig hemuppgifter att jobba med hemma och har de tillgång till dator kommunicerar de med läraren den vägen. En uppgift kan vara att skriva dagbok de dagar de inte är med på undervisningen. Elev och lärare träffas regelbundet för att stämma av. Det här är ett sätt att upprätthålla svenskan för dem som kanske har ett jobb där det ges minimala möjligheter till att utveckla sina kunskaper i det svenska språket.

Ytterligare en annan modell man arbetar med är Öppet klassrum. Det innebär att eleverna kan läsa SFI på eftermiddagar och kvällar om det är svårt att gå dagtid. Möjligheten finns alla dagar i veckan. Man får då handledning av personal på plats, dock inte en lärare. I skolsalen har man tillgång till datorer, läroböcker, lexikon m.m. samt andra elever att samarbeta med.

Nyligen har man börjat utprova en metod där man använder sig av Loggbok. Metoden provas på B och C-nivå. Metoden bygger på att varje elev får en pärm. På det första bladet som sätts in har eleven skrivit ner sina mål. Det kan vara långsiktiga eller kortsiktiga mål, eleven bestämmer själv. Därefter får eleven ett nytt blad varje vecka där ett bestämt antal frågor står. Oftast är det samma frågor vecka efter vecka med endast någon enda som är ny varje vecka. Frågorna besvaras av eleven och

sparas i pärmen. Metoden hjälper både elev och lärare att se vilka framsteg som görs i svenskan. Genom att ha jämförbara frågor vecka efter vecka blir framstegen tydliga. Loggboken är till god hjälp i betygssättningen då man ska bedöma helheten. Målet med metoden är att synliggöra framsteg, brister och mål både för läraren och eleven.

Man har ingen möjlighet att ta emot analfabeter. Den utbildningsplatsen måste köpas i Östersund.

SFI-eleverna får alltid följa med på studiebesök eller andra aktiviteter som anordnas av de andra programmen.

Den kartläggning som görs av flyktingens yrkeskunskaper, utbildningar och framtida planer, sker i samarbete med Arbetsförmedlingen, Integrationsenheten och SFI. Flyktingen behöver därför bara vara med om en kartläggning. Utbildningssamordnaren planerar SFI-undervisningen tillsammans med lärarna. SFI-undervisningen bedrivs på ett flexibelt och kreativt sätt och anpassas kontinuerligt utifrån elevernas behov. Idéer som kommer upp i olika forum prövas alltid. Undervisningen har visat sig vara framgångsrik. De flesta flyktingar och invandrare kommer snabbt ut i jobb. Särskilt de som även går omvårdnadsprogrammet.

Antalet arbetsgivare är begränsat i området vilket gör att det emellanåt är svårt att få fram praktikplatser. Alla kan heller inte få den praktikplats de önskat sig. Grundprincipen är att eleverna själva ska fråga efter praktikplats för att visa att de har vilja och drivkraft. Språkpraktiken blir lyckad endast om praktikanten är intresserad och motiverad.

Det svenska språket är den svaga länken i arbetet med att få ut flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden. Behärskar man inte språket ganska väl kan man heller inte få praktikplats eller arbete på ett företag där det krävs att man kan läsa och förstå de säkerhetsföreskrifter som finns. Kravet höjer samtidigt motivationsgraden hos eleven.

En gång per termin görs en utvärdering med hjälp av enkät. Hittills har dessa visat att eleverna är nöjda med utbildningen.

Det är ytterst få elever som "blir kvar" i SFI längre än vad som är rimligt. Tvärtom har man nästan problem med att eleverna får jobb för snabbt och slutar SFI i förtid. Anledningen till att det går så bra tror man beror på att Integrationsenheten, Arbetsförmedlingen, Komvux och SFI arbetar mot gemensamma mål.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Näringslivskontoret. Verksamhetsansvarig är Jeanette Sundström. Under 2007 kommer Bräcke att ta emot 40 kvotflyktingar. För närvarande (oktober 2007) har man 44 vuxna och 39 barn inskrivna.

Huvudsyftet med flyktingmottagningen är att göra en social insats. Positiva bieffekter är inflyttning i kommunen och ett tillskott till arbetskraften.

Kultis är den fysiska platsen för Integrationsenheten och Turistbyrån samtidigt som det är en informell mötesplats för alla som vill prata bort en stund. Kultis skapades på initiativ av Näringslivskontoret och Integrationsenheten.

Näringslivschefen använder sig av sitt kontaktnät för att matcha flyktingarnas kompetens med lämplig arbetsgivare.

Integrationsenheten tar själva hand om samhällsinformationen till flyktingarna. Man tar det i omgångar beroende på vilken fas individen befinner sig i.

Det finns ingen särskild samverkansgrupp på orten. Integrationsenheten tar kontakt med de aktörer som behövs beroende på problemets art.

Integrationsenheten samarbetar med

Arbetsförmedlingen
SFI
Landstinget/Primärvården
Psykiatri
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Socialförvaltningen
Komvux
Arbetsgivare
Näringslivskontoret
Bostadsbolag
Lärcentra
Föreningslivet
Turistbyrån

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Näringslivet
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen i Ragunda
Komvux
SFI
Almi

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk

Komvux nätverk:

- De lokala aktörerna

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk
- Den lokala samverkansgruppen

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen
- Lokalpolitiskt nätverk

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett nätverk där även landstinget ingår

Ett länsnätverk för Integrationsenheterna

Ett länsnätverk för lärare och rektorer inom SFI

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

En utökning av undervisningstiden från 15 timmar till 30 timmar i veckan för att optimera användningen av flyktingarnas integrationsperiod.

Det finns stora möjligheter till samverkan kring SFI mellan kommunerna. SFI-kurserna skulle kunna fördelas mellan kommunerna. Om en kommun till exempel specialiserar sig på att undervisa analfabeter, en annan i grundläggande svenska och en tredje i att undervisa akademiker osv., skulle man utnyttja de samlade resurserna på ett mycket bättre sätt.

Metoder för en snabbare språkinläring måste utvecklas. Det är inte bra att pressa ut folk på arbetsmarknaden innan de är riktigt färdiga med sin SFI.

SFI-undervisningen skulle kunna kompletteras med kurser i yrkessvenska.

Det saknas verktyg för att kunna mäta hur väl SFI-undervisningen fungerar. Nyckeltal behöver skapas för att kunna jämföra SFI-utbildningar.

Det saknas ett fungerande samarbete med Mittuniversitetet. Det behövs för att skapa broar till hjälp för de akademiker som läser SFI.

Det borde finnas ett ramprogram eller ett projekt eller kanske en instans hos Länsstyrelsen, där man kan söka stipendier, mindre summor pengar, att använda till de flyktingar och invandrare som vill ta körkort, till lite längre studieresor, kompetensutveckling av personal m.m. Man kan göra väldigt mycket för lite pengar.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

En rutin för hur man ska arbeta med människor som lider av posttraumatisk stress behövs. Kanske ett regionalt traumacenter kunde byggas upp. Om man kunde skapa en rutin för att dessa människor tidigt kan få en diagnos, kan man i Arbetsförmedlingens databas ge personen en särskild handikappkod vilket gör det

möjligt att successivt hjälpa individen ut på arbetsmarknaden med lönebidrag. Som det är ordnat nu får oftast inte individen någon särskild hjälp.

Behov finns av att göra en utvärdering av verksamheten. En rutin krävs för att kunna göra uppföljningar och utvärderingar. Det är värdefullt för beställaren att få reda på anledningarna till att vissa individer går igenom SFI-utbildningen snabbare än andra.

En vision för länets integrationsarbete är ett gemensamt integrationsprogram med endast vissa lokala variationer beroende på mottagningens och kommunens storlek.

Länsstyrelsens träff i oktober, för de som arbetar med integration, var väldigt bra. En kontinuitet på dessa träffar vore bra.

Det finns utvecklad fadderverksamhet i andra kommuner som det vore intressant att titta på och eventuellt implementera i integrationsarbetet i Bräcke Kommun.

Försäkringskassan behöver komma igång med ett arbetssätt där flyktingarna har fått genomgått en utredning beträffande sjukdom eller handikapp precis som tillvägagångssättet är för infödda svenskar som har problem. Dyslexi kan annars vara ett dolt handikapp som försvårar inläringen drastiskt.

Övrigt

Arbetsförmedlingen har upphandlat rådgivning för dem som är intresserade av att starta eget företag.

Sammanfattning för Härjedalens Kommun

Intervjuade

I Härjedalens kommun har följande personer intervjuats:

Margareta Molin, rektor Komvux, verksamhetschef för Integrationsenheten och Lärcentrum

Anna Sandvold, flyktingsamordnare

Kicki Amundson, assistent

Bengt-Eric Lundborg, näringslivschef

Hans Svensson, utvecklingsledare Näringslivskontoret

Göran Wiberg, handläggare Arbetsförmedlingen

Karläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade

-

Pågående

Validering till 1000

Planerade

Rekrytering och inflyttning till Härjedalen
Kompetensutveckling

Kartläggning av metoder inom SFI

Komvux liksom Integrationsenheten ligger organiserat under Utbildningsförvaltningen. Margareta Molin är ansvarig för de båda verksamheterna liksom Lärcentra.

Komvux är SFI-anordnare i Härjedalens Kommun. Det finns inget avtal upprättat för flyktingarnas SFI-undervisning och heller ingen kravspecifikation.

Tre lärare arbetar med SFI, alla tre har SFI-behörighet. En av lärarna har semestertjänst, de andra två har uppehållstjänster. SFI-undervisningen hålls på Bäckedals Folkhögskola vilken man har ett bra samarbete med. Man håller viss undervisning även i Hede och Ytterhogdal.

SFI-undervisningen bedrivs under 15 timmar i veckan fördelat på tre dagar.

Resterande två dagar i veckan erbjuds eleverna språkpraktik. Undervisningen hålls i lärarledda smågrupper där eleverna grupperats efter kunskapsnivå och hålls som en traditionell språkundervisning med fokus på uttal och kommunikation.

I undervisningen använder man ofta datorer och då särskilt ordbehandlingsprogram och utbildningsprogrammet SAFIR, dit varje elev får en access. De läroböcker som används är Mål 1. Man uppmuntrar eleverna och bjuder in till att möta så många människor ute i samhället som möjligt för att träna sig i att konversera på svenska.

Praktiken följs upp varje vecka med att eleverna får berätta om erfarenheterna och även skriva ner det de varit med om.

De elever som kommit lite längre får göra en egen studieplan och en utvärdering till varje kapitel i läroboken. Man övar också språket muntligt genom att utgå från dagstidningarna och samtala om aktuella händelser samt genom att skriva egna dialoger.

Lärarna på Folkhögskolan är anlitade till att hålla samhällsinformation med SFI-eleverna 2-3 timmar per vecka. Man har ibland gemensamma temadagar kring språk och kultur. Dessutom ordnas studiebesök och utflykter tillsammans med Folkhögskolan.

Under sommaren erbjuds eleverna att anmäla sig till en studiecirkel som ABF anlitas till att hålla. Sommaren 2007 kunde man välja mellan fiske, datorkunskap, keramik eller matlagning.

Det har inte gjorts någon utvärdering på SFI-undervisningen.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Utbildningsförvaltningen.

Verksamhetsansvarig är Margareta Molin. Integrationsenheten är en nystartad verksamhet i kommunen. Man har avtalat att ta emot 58 flyktingar för 2006 och 2007. Under 2007, till och med september har man tagit emot 9 flyktingar, och väntar på att ta emot 15 anknytningsärenden.

Det finns en Samverkansgrupp som träffas fyra gånger per år. Sammankallande är Margareta Molin. Gruppen består av representanter från Landstinget och Folk tandvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen, Socialförvaltningen, Bostadsföretaget Härjégardar, och Grundskolan.

Integrationsenheten samarbetar med

ABF
Arbetsförmedlingen
SFI
Landstinget/Primärvården
Folk tandvården
Försäkringskassan
Bäckedals Folkhögskola
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Socialförvaltningen
Komvux
Integrationsenheten i Strömsund
Integrationsenheten i Berg
Integrationsenheten i Hudiksvall
Integrationsenheten i Ljusdal
Bostadsbolaget Härjégardar
Röda Korset
Kyrkan
Idrottsföreningar

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Komvux
Näringslivet
Näringslivskontoret

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Gävleborgs läns samordnarträffar
- Gävleborgs läns assistentträffar
- Den lokala samverkansgruppen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Läsnätverk

Komvux nätverk:

- Den lokala samverkansgruppen

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk

- Den lokala samverkansgruppen

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen grupperade i sju branscher
- Näringslivsrådet i kommunen
- Olika samverkansgrupperingar
- Samverkan med gymnasiet i Härjedalen och universitetet i Uppsala

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett länsnätverk för Integrationsenheterna

Ett länsnätverk för SFI-anordnare, lärare och rektorer

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Det skulle vara bra om det fanns en kravspecifikation på SFI-undervisningen och nuvarande upplägg skulle vinna på att kompletteras med kvällsundervisning för de som har svårt att komma ifrån dagtid.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Det vore bra om det fanns ett gemensamt statistiksystem för Integrationsenhetens inskrivna och SFI-eleverna, för att underlätta uppföljning av verksamheten.

Det finns behov av och vore önskvärt att kunna erbjuda körkortsutbildning och utbildning för lastbilschaufförer.

Ett "bollplank" för frågor kring integrationen av flyktingar och invandrare skulle behövas och bör då lämpligtvis ligga under Länsstyrelsens ansvar.

För att inte sinka integrationsprocessen bör karläggningen av flyktingens yrkeskompetens och utbildningar göras så tidigt som möjligt efter ankomst. Det skulle även underlätta i matchningen mot tänkbara arbetsplatser. En annan aktivitet som underlättar introduktionen till samhället skulle vara att utveckla metoderna för att ge flyktingen och invandraren en inblick i valmöjligheterna för en bra fritid och ett privat nätverk.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet enligt de intervjuade

Näringslivet i kommunen skulle vinna på att Integrationsenheten och Näringslivskontoret samverkar.

Sammanfattning för Krokoms Kommun

Intervjuade

I Krokoms kommun har följande personer intervjuats:

Kjell Sundström, verksamhetsledare Lärcentrum

Karin Blom, verksamhetsledare Integrationsenheten

Fredrik Westberg, personalansvarig Integrationsenheten

Elisabet Sjöström, kommunchef och tf näringslivschef
Arne Larsson, rektor Komvux
Annika Håf-Lif, handläggare Arbetsförmedlingen

Kartläggning av projekt, utvecklingsarbeten
En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	Mångfaldsnätverk för arbetsgivare
Pågående	Interkommunal samverkan för flyktingmottagning Integration modell Jämtland Validering till 1000 Utredning och översyn av kommunens organisation Nordplus Mångfald 2 Förstudie etablering av ungdomar, flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden
Planerade	ARENA för ungt entreprenörsskap Ansökan om projekt för etablering av ungdomar, flyktingar och invandrare på arbetsmarknaden genom matchning

Kartläggning av metoder inom SFI

Det är Komvux som är SFI-anordnare i kommunen. Någon upphandling har hittills inte gjorts men det förfaringssättet är planerat att påbörjas inom en nära framtid. Kjell Sundström på Lärcentrum har i uppdrag att titta på ett avtalsförslag för SFI. Enstaka utbildningsplatser köps av Lernia och Komvux i Östersund. Idag finns inget avtal eller någon kravspecifikation över vad SFI ska innehålla.

Beställare av flyktingarnas utbildningsplatser är Karin Blom på Integrationsenheten. SFI-undervisningen hålls 15 timmar per vecka, fem timmar per dag under tre dagar. Det finns inte plats inom SFI för alla flyktingar och invandrare i kommunen p.g.a. resursbrist.

Det finns tre lärare anställda för SFI-undervisningen. De upprätthåller 2,5 tjänst. Alla tre lärarna har lärarbehörighet och två har även behörighet för SFI.

Det är en flexibel undervisning som man bedriver utifrån elevernas behov och utifrån de resurser man har till sitt förfogande.

De ca 30 eleverna är uppdelade i tre grupper:

- Analfabeter
- D-nivå
- Alla de övriga

Som metod använder man sig av traditionell språkinlärning med hjälp av läroböcker, svarta tavlan och tal- och skrivövningar. Man lägger stor vikt vid att eleverna ska kunna använda sig av svenska språket i vardagen.

Inför höstterminen -07 har man beslutat sig för att använda sig av datorstödda språkprogram i undervisningen. Tid för det kommer att läggas in i schemat.

I schemat finns även inlagt tid för samhällsinformation.

Språkpraktiken har det senaste året ordnats av Mångfald 2, med stöd av Arbetsförmedlingen. Ansvaret för att ordna praktikplatser är inte tydligt uppdelat.

Det är ett problem att lärarna inom SFI är anställda på uppehållstjänster, eftersom det leder till att det inte bedrivs någon SFI-undervisning på sommaren. Man behöver ändra på det och det kan bli aktuellt att skriva om anställningsavtalen med lärarna.

Lärarna brukar göra en utvärdering av SFI tillsammans med eleverna.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Näringslivskontoret. En översyn av organisationen pågår under hösten. Verksamhetsansvarig är Karin Blom. Kommunen har t o m september tagit emot 14 flyktingar.

Under året har man deltagit i projektet Interkommunal samverkan för flyktigmottagningen och därifrån hämtat inspiration till utveckling av det egna introduktionsprogrammet.

En samverkansgrupp, LOSAF, finns bestående av representanter för SFI, Arbetsförmedlingen, Integrationsenheten och Socialförvaltningen. Gruppen har möte en gång i månaden.

Varannan månad ordnas Integrationsträffar i Krokomb. Förutom Kommunchefen, är representanter med från Integrationsenheten, Elevhälsan, SFI, fritidsledare, Socialförvaltningen, Arbetsförmedlingen, Grundskolan, Hälsocentralen och Polisen. Vilka aktörer som infinner sig beror på vilka frågor som tas upp.

Integrationsenheten samarbetar med

Arbetsförmedlingen
SFI
Lärcentrum
Landstinget/Primärvården
Barnpsykiatri
Vuxenpsykiatri
Folktandvården
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Elevhälsan
Socialförvaltningen
Komvux i Östersund

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Lernia i Östersund
Integrationsenheten i Östersund
Integrationsenheten i Berg
Integrationsenheten i Ragunda
Bostadsbolag
Privata fastighetsägare
Polisen
Röda Korset
Länsstyrelsen

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Komvux

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen
- Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen

Lärcentrums nätverk:

- Lärcentrums Länsnätverk
- Nätverket kring projekt Nordplus

Komvux saknar ett officiellt nätverk.

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk
- Den lokala samverkansgruppen

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen
- Lokalpolitiskt nätverk
- Olika samverkansgrupperingar i länet

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett länsnätverk kring validering och vuxenutbildning

Ett länsnätverk för Integrationsenheterna med Länsstyrelsen som sammankallande

Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Alla inblandade aktörer borde samlas och resonera sig fram till vad SFI-

undervisningen i Krokomb ska syfta till och hur den ska bedrivas för att vara anpassad till flyktingarnas och invandrarnas behov.

Utbildningen borde ske på individnivå med en lämplig mix av metoder, och upphandlingen bör ske utifrån de individuella behoven. Det kan innebära att alla elever kan ha helt olika studieplaner och genomföra sin utbildning hos olika utbildningsanordnare.

Krokoms kommun borde samarbeta mer med Östersunds Kommun i upphandlingen av SFI. Ett sätt är att haka befintliga avtal på med hjälp av hängavtal.

En policy för SFI skulle behövas. Hur ska exempelvis lärarna hantera situationer när en elev kommer och vill ge bort en present för att visa sin tacksamhet? Det är en känslig fråga. Ska det betraktas som mutor? Ska läraren tacka nej med risk för att såra eleven? En annan vanlig fråga för lärarna är nivåbedömningen vid betygssättning. Är ett Godkänt i en kommun lika mycket värd som i en annan kommun? Ett forum behövs där lärarna får möjlighet att diskutera den här typen av frågor.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

En förbättringsmöjlighet för det lokala introduktionsprogrammet är att fördjupa samarbetet med övriga aktörer inom integrationsarbetet.

En annan är att klargöra rollerna inom valideringsförfarandet och arbeta fram rutiner. Samverkan med övriga kommuner behövs. Kanske kan varje kommun specialisera sig på att validera några få yrken. Tillsammans kan man då erbjuda ett stort valideringsutbud. Lärcentrum skulle kunna vara mer offensiv i ärendet.

Det är viktigt att det ordnas mötesplatser där invandrare, flyktingar och infödda svenskar kan träffas kring olika aktiviteter. Det behövs för att överbrygga avstånden mellan ung och gammal, utlandsfödd och svensk.

Ett annat förslag är att ordna någon form av galleria för enmansföretagare.

Det skulle behövas en person som koordinerar anskaffning av praktikplatser samt håller i samhällsinformationen (Femtonpunktsprogrammet).

Femtonpunktsprogrammet som är framtaget av projekt Integration modell Jämtland, är bra men behöver kompletteras med studiebesök och övningar.

SFI-eleverna i Krokoms behöver få fler timmar i Femtonpunktsprogrammet per vecka.

Som rutinerna är nu så får flyktingen träffa Socialförvaltningen relativt tidigt under sin integrationsperiod. Det är inte bra eftersom det ger fel signaler. Det är som att personalen på Integrationsenheten redan har gett upp flyktingens chanser till arbete.

Mer samverkan skulle behövas med andra aktörer än de som redan är involverade i integrationsarbetet. Exempel på dessa är näringslivet, närsamhället, IOGT-NTO och idrottsföreningar.

Integrationsenheten behöver fokusera på arbetet i etableringsfasen och flyktingens introduktion på arbetsmarknaden. Det ska vara ett mer målinriktat arbete där man stakar ut en riktning och sätter upp ett antal lokala delmål.

För flyktingen del behöver man diskutera mer kring olika hinder som kan finnas för att nå arbetsmarknaden. Det bör ske med hjälp av Psykiatrin och en valideringskunnig tjänsteman bland annat.

Ett introduktionsprogram för barnen behövs. I projektet Interkommunal samverkan har man påbörjat arbetet med detta. Integrationsenheten behöver implementera planen i Krokoms Kommun.

En idé är att hela organisationen kring flyktingmottagandet ska ligga på länsnivå istället för på varje kommun. Det skulle bli stora samordningseffekter. Det finns stora fördelar med att starta ett länstäckande samverkansprojekt för integrationsfrågor och metodutveckling inom SFI. Det finns redan olika förbund mellan kommunerna. Ett förbund för integration och metodutveckling skulle bli ett bra komplement.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet från de intervjuade

Näringslivskontoret skulle kunna göra mycket mer för att lobba för de kompetenser flyktingarna besitter, ut mot näringslivet i kommunen.

Internutbildningar inom Arbetsförmedlingen i ämnet integration.

Det bör belysas varför arbetsgivarna visar en ovilja att anställa flyktingar och invandrare. Vad behöver de/vilken hjälp behöver de för att anställa dessa personer? Vad saknas för att det ska vara möjligt för dem att anställa flyktingar och invandrare?

Sammanfattning för Ragunda Kommun

Intervjuade

I Ragunda kommun har följande personer intervjuats:

Christer Lindberg, näringslivschef

Sverker Björnhagen, handläggare Arbetsförmedlingen

Anna-Märta Johansson, Verksamhetschef Integrationsenheten

Mats Berglund, rektor för Lärcentra, Komvux och Gymnasieskolan

Karläggnings av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	Göteborgsprojektet
Pågående	Interkommunal samverkan för flyktingmottagning Validering till 1000
Planerade	ARENA för ungt entreprenörskap

Kartläggning av metoder inom SFI

Verksamhetsansvarig för Integrationsenheten, Anna-Märta Johansson, är beställare av SFI-undervisningen för flyktingarna. Komvux är utbildningsanordnare. Det finns ingen kravspecifikation på vad Integrationsenheten vill att SFI ska omfatta och heller inget avtal. Undervisningen följer läroplanen.

Man har löpande intag och antalet elever är ca 10-15 stycken.

En SFI-lärare finns anställd. Läraren har för närvarande inte SFI-behörighet men håller på och läser in kursen under hösten 2007.

Undervisningen äger rum i Lärcentrums lokaler.

Ett samarbete finns i liten skala med Komvux i Östersund om distansutbildning (Open Learning).

Den ordinarie SFI-undervisningen hålls två dagar i veckan, tisdagar och fredagar sammanlagt 11 timmar. Onsdagar och torsdagar har eleverna språkpraktik. Med det schemat kan eleverna förbereda sig för praktiken på onsdagen under lektionstid dagen innan. Man pratar igenom vad som väntar och om det är något särskilt att tänka på. Under praktiken på torsdagen kan eleven samla på sig frågor att ta med sig till lektionerna nästa dag. På så vis väver man samman veckan. Det finns tillgång till datorer i lokalerna som används.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Näringslivskontoret.

Verksamhetsledare är Anna-Märta Johansson. Integrationsenheten är ny i kommunen. Man planerar att under det här året ta emot 20 flyktingar och har till och med september tagit emot 9 stycken.

Man har ännu inte hunnit skapa en samverkansgrupp som regelbundet träffas. Olika aktörer kontaktas efter behov.

Integrationsenheten samarbetar med

ABF
Arbetsförmedlingen
SFI
Landstinget/Primärvården
Jämtlands Gymnasieförbund
Skola och barnomsorg
Socialförvaltningen
Näringslivskontoret
Komvux
Integrationsenheten i Strömsund
Integrationsenheten i Östersund
Integrationsenheten i Svenstavik
Integrationsenheten i Krokoms
Näringslivet
Byrådet (föreningarna)

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Bostadsbolag
Lärcentra

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Komvux
Näringslivet

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Projektet Interkommunal Samverkan för flyktingmottagning
- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk

Komvux nätverk:

- Gymnasieförbundets nätverk
- Nätverk bestående av arbetsgivarna i kommunen
- Lokalpolitiskt nätverk

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen
- Styrgruppen i Interkommunal Samverkan
- Lokalpolitiskt nätverk

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Nätverk kring fadderverksamhet

Nätverk med olika föreningar kring flyktingarnas fritid

Länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI

Länsnätverk för näringslivschefer

Länsnätverk för Integrationsenheterna

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Många arbetsgivare kräver att praktikanterna och arbetstagarna ska kunna behärska svenska språket väl för att kunna läsa och förstå säkerhetsanvisningar vid olika maskiner eller kunna läsa ritningar. Det innebär att det är bråttom med att lära sig svenska muntligt och skriftligt. SFI-undervisningen måste anpassas till kraven från arbetsgivarna.

En vanlig synpunkt är att i en bra SFI-undervisning ska teori varvas med praktik. Syftet ska vara att eleven så snabbt som möjligt ska komma ut på arbetsmarknaden. I undervisningen bör alla elever ha en individuell studieplan, med egna delmål och mål. Undervisningen bör i möjligaste mån koncentreras till en sorts vardagssvenska utan så stora krav på att kunna grammatiken. Grammatiken kan man koncentrera sig på senare i utbildningen. Detta bör kombineras med samhällsinformationen "Femtonpunktsprogrammet" som Östersunds Kommuns projekt Integration modell Jämtland har utvecklat.

Femtonpunktsprogrammet bör dessutom upphandlas för hela länet.

För att inte SFI-eleverna ska tappa fart och förlora dyrbar tid i sin integrationsperiod, bör SFI-undervisningen bedrivas året runt utan de traditionella skolloven.

En intressant tanke är att det borde skapas en infrastruktur för integrerad utbildning i gymnasieskolans program och SFI. Gymnasieskolan har många dåligt utnyttjade lokaler och lediga platser i programmen. Dessa skulle kunna erbjudas flyktingar och invandrare. Frågan är vem som ska beställa och betala för utbildningsplatserna.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Ett förslag som inte är så lätt att genomföra men som ändå bör nämnas är att det skulle finnas en möjlighet att matcha flyktingar med blivande bostadsort för att på så vis undvika att flyktingar inte trivs eller att de upplever att de hamnat i fel miljö, och därmed flyttar efter en tid. Det bidrar till dåligt utnyttjande av integrationsperioden och fördröjer hela processen.

För att utnyttja tiden optimalt för både flykting och personal bör man vid samtal med flyktingen den första tiden, använda sig av tolk. Det undanröjer missförstånd och påskyndar i många fall introduktionen i samhället.

Ytterligare ett sätt att optimera utfallet av flyktingens introduktionstid är en utveckling av valideringssystemet och en tydlig ansvarsfördelning i hanteringen.

För att kunna föra statistik över de inskrivna flyktingarna och för att kunna följa upp verksamheten borde en länsdatabas utvecklas. Integrationsverket har under lång tid utvecklat ett system, SUNE. Det lades ned i slutet av 2006, men är nu avdampat och tanken är att det skall sättas i drift igen. Det här systemet har Ragunda kommun väntat på och därför har man inte lagt pengar på att utveckla något eget.

Att starta eget företag är oftast inte en främmande tanke för flyktingar och invandrare. Det är viktigt att uppmuntra de som är beredda att satsa. Bra förebilder finns som kan hjälpa till i förberedelserna.

Till sist föreslår man att Introduktionsprogrammet som erbjuds flyktingar borde vara gemensamt för hela länet. Det ska inte spela någon roll var i länet man hamnar.

Vilken kommun inom länet man flyttar till ska istället bero på var arbetstillfällena finns som matchar kompetensen och att livsmiljön blir den rätta för individen.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet enligt de intervjuade

En nyanserad efterfrågan på arbetskraft och en mer långsiktig planering hos arbetsgivarna skulle leda till mer realistiska förväntningar hos båda parter. Vidare behövs fler bostäder. Det kan bli aktuellt att åter ta i bruk de hyresfastigheter som är satta på undantag i en uppgörelse med Bostadsakuten.

Övrigt

Det bör inte startas några fler mindre projekt i länet. Istället bör man ta ett samlat grepp och gemensamt lägga kraften på ett större samverkansprojekt eller ett länsprojekt.

Det är mycket viktigt att ta tillvara flyktingar och invandrare som de resurser de är. Tänk värdskap.

Sammanfattning för Strömsunds Kommun

Intervjuade

I Strömsunds kommun har följande personer intervjuats:

Karin Liinasaari, rektor Komvux

Inger Eriksson, praktiksamordnare

Solveig Löfström, SFI-lärare

Åsa Stener, Handläggare Arbetsförmedlingen

Britt-Inger Roos, Verksamhetsledare Lärcentrum

Daniel Perfect, Näringslivschef

Anders Fabricius, verksamhetschef Integrationsenheten

Kartläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	Förstudieprojekt integration i Jämtlands Län Mångfald Mångfaldsnätverk för arbetsgivare Kompetenspool, drevs av föreningen EQ Kraftcentrum
Pågående	Mångfald 2 Omarbetning av flyktingmottagningen, dokumentation av rutiner Plus Norden aspirantutbildningar Praktiksamordning, en ny tjänst håller på att formas

Planerade En uppföljning till Mångfaldsnätverk för arbetsgivare
Ett projekt med alla nyinflyttade kommuninnevånare som målgrupp
ARENA för ungt entreprenörskap
Modell för intensivkurs i svenska

Kartläggning av metoder inom SFI

Komvux är SFI-anordnare i Strömsunds Kommun och ligger organiserat under Strömsunds Kommun, Förvaltningen för utveckling och framtid tillsammans med Integrationsenheten och Lärcentrum. Det finns ingen egentlig beställare av SFI.

Sju lärare med behörighet är anställda som SFI-lärare på 3,5 tjänst. En av dem har SFI-behörighet och är anställd på heltid. Ytterligare två håller på och läser in SFI-behörighet. I oktober 2007 har man 85 elever inskrivna.

Flyktingar och invandrare ansöker själva om att få börja i undervisningen.

Undervisningen upphandlas inte. Det finns inget avtal eller någon kravspecifikation för anordnaren att hålla sig till. Undervisningen följer läroplanen.

En praktiksamordnare finns anställd inom Komvux.

Någon formell utvärdering av undervisningen har inte gjorts i år men man brukar göra det för hela vuxenutbildningen årligen.

Eleverna erbjuds 15 timmars undervisning per vecka. Språkpraktik, samhällskunskap och datorundervisning tillkommer.

Man följer ingen särskild metod. Undervisningen sker i storgrupp, det vill säga, alla elever sitter tillsammans i en stor grupp oberoende av tidigare kunskaper eller bakgrund. Eleverna hjälper varandra. För till exempel skrivträning, lästräning, konversationsövning och liknande, tas mindre grupper av elever ut med ungefär samma färdigheter. Undervisningen bygger på att eleven tar eget ansvar för sin utbildning. Den utformas efter deltagargruppernas behov och är alltså inte individuell, men eleverna kan ändå få extra hjälp, enskilt, vid behov.

Man använder sig av läroböckerna Mål. Datorer finns att låna efter eget intresse och då finns det vissa anpassade program att arbeta med. Tester görs efter varje kapitel i boken. Nationellt prov görs efter nivån 3D. För varje kurs finns betygen G eller VG.

Ett visst samarbete finns med gymnasiet och då främst i ämnena Människan socialt och kulturellt, samhällskunskap, Hotell och restaurang samt Barn och fritid.

Studiebesök görs både på företag och ute i samhället som till exempel på vissa affärer.

Man erbjuder en grundläggande datorkurs och en praktisk utbildning inom vård för de som är intresserade.

Ett par gånger om år ordnas bussresor ut på olika företag i kommunen. Det har varit ett mycket lyckat grepp. Utvecklingsbolaget och Komvux samarbetar med varandra i detta.

Vartannat år ordnas en mässa kallad Mötesplats Strömsund där SFI-eleverna finns med som utställare och marknadsför sina kompetenser. Det har lett till att arbetsgivare ibland kontaktar SFI när de letar personal eller praktikanter.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Förvaltningen för utveckling och framtid. Anders Fabricius är verksamhetsledare. Under 2007 har man avtalat att ta emot 120 flyktingar till skillnad från de senaste åren då man tagit emot 10-15 flyktingar per år. Till och med september hade man tagit emot 26 flyktingar. Något statistiksystem har man inte till sin hjälp för uppföljningar m.m. Kontinuerliga utvärderingar och korrigeringar av verksamheten görs av personalen.

Det finns en samverkansgrupp som träffas regelbundet. I gruppen ingår representanter för grundskolan, gymnasiet, studieförbunden, föreningen EQ, Arbetsförmedlingen, Komvux, Landstinget (folktandvården och primärvården), Strömsunds Utvecklingsbolag och näringslivet till viss del.

Integrationsenheten samarbetar med

Projektet Mångfald 2
Föreningen EQ
Inger Eriksson, Praktiksamordnare
Arbetsförmedlingen
Komvux
SFI
Landstinget/Primärvården
Folktandvården
Skola och barnomsorg
Gymnasieskolan
Socialförvaltningen
Strömsunds Utvecklingsbolag AB
Näringslivet
Bostadsbolag
Studieförbunden
Lärcentrum

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Komvux
Näringslivet

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen

- Den lokala samverkansgruppen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk
- Akademi Norr bestående av 12 kommuner i norra Sverige.

Komvux nätverk:

- Nätverk bestående av arbetsgivarna i kommunen
- Den lokala samverkansgruppen

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk
- Den lokala samverkansgruppen

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen
- Lokalpolitiskt nätverk
- Olika samverkansgrupperingar i länet

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Länsnätverk för Integrationsenheterna

Länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI

Länsnätverk för praktiksamordnare

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Det har i intervjuerna nämnts förslag om att slopa storgrupperna och gå över till vanlig klassrumsundervisning. Vinsten med det skulle vara att varje individ skulle lära sig mer genom att samtidigt vara mottagare till vad läraren förmedlar och vad andra i klassen delger. SFI-eleverna kommer ofta från kulturer där man inte alls är van att arbeta självständigt i skolmiljö och där läraren är en auktoritet. Men förslag om det motsatta har också nämnts; ge SFI-undervisningen en mindre prägel av klassisk skolsalsundervisning. SFI borde inte vara en skolform överhuvudtaget.

Undervisningen borde integreras i högre grad med gymnasieskolans program för att exponera deltagarna mer för det svenska språket i många olika sammanhang. Den grammatiska delen i undervisningen bör sparas till senare i kursen. Det är bättre att deltagarna snabbt lär sig en användbar svenska för att klara av vardagen, privat och på ett arbete. En grammatikkurs kan den som är intresserad, läsa in senare.

SFI-undervisningen saknar idag klara och tydliga tidsramar. Eleverna vet inte hur lång tid de ska lägga på en viss nivå i utbildningen vilket skapar frustration när man själv inte kan planera den närmaste framtiden och det sänker även motivationsnivån. Kurserna bör vara tidsbegränsade och individuellt anpassade.

Utrymme för egna initiativ och kreativitet i personalgruppen skulle antagligen ge undervisningen många positiva inslag. Regler och policys för verksamheten skulle bidra ytterligare till en positiv utveckling av utbildningen genom att alla, elever och lärare, får veta vad som gäller i olika situationer. Är det OK att komma för sent eller att vägra sitta bredvid en man alternativt kvinna i gruppen?

Fler lärare för fler lärarledda lektioner och fler lokaler för att dela upp eleverna i andra och bättre grupperingar skulle höja kvaliteten på undervisningen.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Ett introduktionsprogram för barnen saknas och rutinerna för de flyktingar som inte fungerar i samhället är inte riktigt bra. Man behöver komma igång med en bättre uppföljning för att kunna förebygga eventuella problem. Att det ändå fungerar någorlunda är tack vare de projekt kommunen drivit och driver. Ett statistiksystem skulle vara till god hjälp i arbetet.

Introduktionsplanen och SFI-undervisningen skulle behöva kompletteras med någon form av organiserad samhällsinformation. I Sollefteå kommun driver man något man kallar Samhällskörkortet. Komvux och Integrationsenheten är intresserade av att införa något liknande för flyktingar och invandrare i Strömsunds Kommun.

En intressant idé är "Integrationskontoret", där handläggare från de främsta aktörerna skulle finnas stationerade. Det skulle ge optimal samverkan för flyktingens och invandrandens introduktion i samhället.

Ett permanentande av Mångfald 2, som arbetar mycket med flyktingens sociala nätverk, vore önskvärt. För att individen ska fungera fullt ut krävs balans mellan arbetsliv och privatliv.

Högsta prioritet bör läggas på kartläggningen av individens kompetens. Tidig dokumentation av individens utbildning och yrkeskompetens och hjälp med att snabbt få en meritförteckning skriven, skulle underlätta för att så fort som möjligt komma ut i arbete. Om personal i Utvecklingsbolaget får kännedom om vilka kompetenser som finns att tillgå, kan de hjälpa till med att matcha arbetsgivare med lämplig kompetens.

Man kan efterlysa fadderfamiljer genom en annons i tidningen. Om man matchar de båda familjernas fritidsintressen med varandra får man en bra grund till vidare kontakt. En fadderfamilj är en bra början till privat nätverk för flykting- och invandrarfamiljen.

Noggrannare förberedelser med grundligare analyser skulle underlätta senare under integrationsperioden för både flyktingen och inblandade aktörer. När problem befaras att vara i antågande bör detta kommuniceras ut till övriga aktörer så tidigt som möjligt

för att man ska kunna förbereda sig på lämpligt vis. Man kan generellt utveckla samarbetet mellan aktörerna ytterligare genom att gå från ord till handling. Det finns alltid risk för att integrationsarbetet vänds till att bli ett segregationsarbete. Det gäller att vara på sin vakt och inte lägga till rätta för mycket. Det är lätt hänt att välviljan blir till ett hinder för flyktingen.

Det är viktigt att Integrationsverksamheten har välutbildad personal.

Flyktingar och invandrare ska inte göras om till svenskar utan de ska ges en chans att förstå det svenska samhället och dess innevånare för att själva lättare kunna anpassa sig.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet enligt de intervjuade

Samverkan mellan praktiksamordnare i olika kommuner för att öka möjligheten att hitta lämpliga praktikplatser. Arbetsgivarna behöver informeras och coachas för att bli positivt inställda på att ta emot utlandsfödda praktikanter.

Sammanfattning för Åre Kommun

Intervjuade

I Åre kommun har följande personer intervjuats:

Oscar Nilsson, rektor för Komvux

Sture Karlsson, verksamhetschef för Lärcentra

Karin Sandberg-Täpp, verksamhetsledare för Integrationsenheten

Jan Andersson, näringslivschef

Liselotte Kensén, handläggare på Arbetsförmedlingen

Karlläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	-
Pågående	Validering till 1000 Utveckling av flyktingmottagningen i Kommunen
Planerade	ARENA för ungt entreprenörskap

Kartläggning av metoder inom SFI

I Åre Kommun är Komvux SFI-anordnare. Komvux ligger organiserat under Utbildningsnämnden. Karin Sandberg-Täpp är beställare av utbildningsplatser för flyktingarna. Två lärare arbetar med SFI och båda har SFI-behörighet. 27 elever är inskrivna på SFI i oktober 2007.

Eleverna läser SFI på heltid det innebär tre dagar med teori (15 timmar) och två dagar med språkpraktik. Undervisningen hålls i Gymnasieskolans lokaler i Järpen.

En särskild kartläggning görs av elevernas behov, önskemål, studie hastighet, önskan om praktikplats, kunskaper i svenska, utbildningsbakgrund och studievana innan de börjar SFI för att de ska kunna börja på rätt nivå. Man har löpande intag.

Undervisningsmetoderna är flexibla. Man använder sig av läroböcker, förflyttar undervisningen till hemkunskapslokalerna, åker på utflykter och studiebesök, använder sig av rim och ramsor samt lekar i vuxenversioner. Man delar upp eleverna i två huvudgrupper beroende på kunskapsnivå men ofta får eleverna arbeta två och två eller i mindre grupper hopsatta så att de i grupperna talar olika hemspråk för att svenska ska bli det språk man kommunicerar med.

Man bedriver konstant ett värdegrundsarbete med viss samhällsinformation kring de regler, lagar och värderingar som gäller i Sverige.

Eleverna har tillgång till datorer både i undervisningen och på fritiden då det finns tillgång till bibliotekets datorer för den som så vill.

Senare kan det bli aktuellt att integrera SFI-utbildningen med andra pågående utbildningsprogram.

Eleverna får betyg efter varje avslutad kurs, G eller VG. Vid betygssättningen använder man sig av skolverkets bedömningsmaterial.

Tre-fyra veckor efter start hålls ett utvecklingssamtal där man pratar om den individuella studieplanen. Vid behov används tolk. Senare hålls uppföljningssamtal.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationsenheten ligger organiserad under Verksamhetsförvaltningen. Ansvarig för verksamheten är Karin Sandberg-Täpp. Enheten startades i oktober 2006. Man har avtalat att ta emot 30 flyktingar under 2007 och har hittills tagit emot 22 personer (oktober 2007). Man har ännu inte hunnit bilda en samverkansgrupp i kommunen.

Integrationsenheten samarbetar med

Arbetsförmedlingen
SFI
Landstinget/Primärvården
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Socialförvaltningen
Komvux
Integrationsenheten i Östersund
Integrationsenheten i Krokom
Arbetsgivare
Bostadsbolag
Lärcentra

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Näringslivet
Försäkringskassan
Verksamhetsförvaltningen, Lena
Modig
Verksamhetschefen för vården i Åre
kommun, Alf Lerner
Arbetsförmedlingen i Östersund

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk
- NITUS Nationell organisation för Lärcentra

Komvux nätverk:

- Ett informellt nätverk bestående av arbetsgivarna i kommunen

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett länsnätverk för Integrationsenheterna

Ett länsnätverk för Näringslivscheferna

Ett länsnätverk för anordnare av vuxenutbildningar och SFI, lärare och rektorer

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

En fungerande SFI-undervisning bygger på att ge eleverna det självförtroende som behövs för att tidigt våga prata trots att det inte är grammatiskt riktigt. För att utnyttja flyktingarnas introduktionsperiod på ett mer effektivt sätt bör SFI-undervisningen bedrivas under hela året med ett semesteravbrott på fyra veckor under sommaren. Att kunna infoga en betydande del samhällsinformation i SFI är viktigt och något man vill försöka göra så fort som möjligt. Ett annat alternativ skulle kunna vara att använda sig av den Vårdskapsutbildning som näringslivet i Åre håller i samverkan med Lärcentra för presumtiv personal. Kursen innehåller alla nödvändiga och intressanta fakta om kommunen.

Det borde vara möjligt att i länet ta fram en gemensam introduktionsplan för SFI-lärare att användas när de kommer nya på en arbetsplats.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Man bör sträva efter att använda de verksamheter, system och rutiner som redan finns i samhället för att särbehandlingen av flyktingarna ska bli så liten som möjligt.

Ytterligare ett sätt att optimera utfallet av flyktingens introduktionstid är en utveckling av valideringssystemet och en tydlig ansvarsfördelning i hanteringen av detta. Likaså bör det ingå i rutinerna att diskutera Entreprenörskap med flyktingarna som en möjlighet till försörjning.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet enligt de intervjuade

Den stora flaskhalsen är bostadsbristen i tätorterna, främst Åre by. Här är det viktigt att Näringslivskontoret är med och verkar för ett ökat bostadsbyggande så att balans på bostadsmarknaden uppnås.

Sammanfattning för Östersunds Kommun

Intervjuade

I Östersunds kommun har följande personer intervjuats:
Karl-Gunnar Lindman, verksamhetschef Intergrationsservice
Birgitta Lundmark, rektor Komvux
Haidie Wardell-Gillberg, verksamhetsledare för SFI Lernia
Kurt Johansson, verksamhetschef Lärcentrum
Magnus Lindgren, näringslivschef
Gun-Marie Axelsson, handläggare Arbetsförmedlingen

Kartläggning av projekt, utvecklingsarbeten

En redogörelse för projekten finns i Bilaga 2.

Avslutade	SFI i ny lärmiljö K-märkt integration och rehabilitering Mångfaldsnätverk för arbetsgivare Open Learning, distansutbildning GRUNDTVIG - ett internationellt nätverksprojekt
Pågående	Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen Integration modell Jämtland Boguidesutbildning Introduktionsplan för barn Kommunguide, ett utvecklingsarbete Revidering av kommunens introduktionsplan, ett utvecklingsarbete Validering till 1000 Omorganisation av verksamheten inom Integrationservice, ett utvecklingsarbete Xpress on Trax

Planerade ARENA för ungt entreprenörsskap
Xpress on Trax, fortsättning

Kartläggning av metoder inom SFI

Inom Östersunds Kommun finns ett politiskt beslut taget som ger flyktingar och invandrare rätt att påbörja sin SFI-utbildning inom fem veckor efter ankomst. Kurt Johansson, Lärcentrum är beställare och upphandlare av SFI inom Östersunds Kommun. Det viktigaste kriteriet för SFI-anordnare är deras flexibilitet. Graden av flexibilitet är avgörande för hur väl man kommer att lyckas klara av de krav som ställs på dem att ta emot flyktingar och invandrare med vitt skilda bakgrunder och erfarenheter.

Utbildningsanordnare är för närvarande Lernia och Komvux. Komvux har SFI 1 och Lernia SFI 2 och 3.

Eleverna erbjuds schemalagd SFI under 30 timmar per vecka. De elever som inte sköter sin närvaro eller som inte gör framsteg i studierna skrivs ut från utbildningen.

Komvux

SFI-undervisningen äger rum i samma lokaler som Komvux övriga vuxenutbildningar. SFI 1 hålls under traditionellt skolår med avbrott för sommarlov och andra lov. Fem lärare arbetar med undervisningen. Fyra lärare har SFI-behörighet. Samtliga har lärarbehörighet. Elevintag sker var femte vecka och antalet elever var i oktober 2007 40 stycken.

Under höstterminen -07 arbetar arbetsgruppen inom SFI med att utveckla ämnena närsamhället, datorundervisning och studiebesök.

Open Learning är ett före detta EU-projekt som nu permanentats. Det är en distansutbildning med hjälp av videokonferensutrustning för de som inte har möjlighet att delta i den vanliga undervisningen på grund av psykiska besvär, familjeförhållanden, arbete eller annat skäl. Metoden används i Svenska 2 och 3. Under höstterminen 2007 deltar tre elever från Ragunda kommun.

De elever som läser SFI på Komvux är analfabeter eller lågutbildade. Det kräver ett annorlunda upplägg av undervisningen där man försöker bygga vidare på det eleverna kan. Den metod man använder sig av i undervisningen präglas i hög grad av att man använder sig av närsamhället och elevens vardag i undervisningen. Lärarna använder sig av problembaserat lärande (PBL). Det går ut på att eleverna tar upp ett problem, vilket som helst som de vill ha belyst, och utgår från det under lektionen där fokus läggs på att läsa, skriva, lyssna och tala.

Ofta lånas personal från Röda Korset in till lektioner i konversationsträning. För möjligheten till konversation på svenska är det också väldigt viktigt att skapa möten mellan eleverna på skolan. Komvux ordnar ibland konserter, teatrar, och väver in möten av olika slag i undervisningen eftersom det är en så viktig del i inläringen. Eleverna får ofta uppgifter att ta med sig på sin praktikplats som man sedan jobbar med på lektionstid.

Tillsammans med Lernia har man en grupp elever i grundläggande skrivträning.

Alla elever får en individuell utvecklingsplan och utvecklingssamtal. I planen sätter man upp mål för studierna utifrån vad de har med sig. Vid utvecklingssamtalen liksom vid andra typer av viktiga samtal används tolk. Däremot är det väldigt sällan som tolk används i undervisningen.

Utvärdering sker en gång om året med hjälp av enkäter.

Lernia

Utbildningen hålls året runt med ett semesteruppehåll på fyra veckor under juli. Man har fem SFI-lärare anställda varav endast ett par stycken har SFI-behörighet. Under oktober 2007 har man ca 85 elever inskrivna på olika nivåer. Elevintag sker var femte vecka. Undervisningen äger rum i samma lokaler som Lernias övriga vuxenutbildning.

Ett kartläggningssamtal hålls med eleven för att klargöra vilken nivå eleven ska börja på.

Undervisningen sker i traditionella genomgångar i klassrum. Därutöver är det eget arbete i läroböckerna med hjälp av lexikon. Efter varje kapitel hålls ett kunskapsprov. Det nationella provet gör eleverna sedan de gått SFI 3D. Det finns lärare i lektionssalarna mellan 08.15 och 15.15. Tolk används första dagen vid varje nystart, liksom vid enskilda samtal och andra viktiga tillfällen. Om eleven har engelska som andraspråk försöker man kommunicera med hjälp av det och avstår då från tolk.

SFI-eleverna på Lernia har det senaste året haft möjlighet att under en dag i veckan läsa SFI utifrån ett särskilt yrkesområde. De inriktningar som funnits att välja på är vård och barnomsorg, ekonomi, restaurang och kök och verkstadsindustri. Det har varit märkbart motivationshöjande och uppskattat. En del arbetsplatsrelaterade studiebesök görs under året.

Man har börjat integrera omvårdnadsutbildningen med SFI i olika ämnen som till exempel etik. Det har också varit mycket uppskattat.

SFI-lektionerna kompletteras med språkpraktik.

Lernia sköter idag kartläggningen av förkunskaper och studievana hos de flyktingar och invandrare som vill läsa SFI. Lernias personal avgör då tillsammans med eleven, vilken studienivå som är lämplig för eleven. En studieplan med individuella mål upprättas. De elever som bedöms höra till SFI 1 skrivs in på Komvux. Nyligen har man påbörjat ett försök att vid kartläggningen även göra en bedömning över hur lång tid utbildningen kommer att ta för individen. Detta för att läraren ska ha en riktpunkt att orientera sig mot om det uppstår problem med inläringen under utbildningens gång.

Liber-Hermods och Primrose

En ny upphandling är genomförd under sommaren 2007. De anordnare som upphandlats för nästkommande period med start i januari 2008 är Liber-Hermods och

Primrose. Liber-Hermods kommer att hålla i hela SFI-utbildningen med 20 timmar i veckan medan Primrose kommer att hålla samhällsundervisningen "Femtonpunktsprogrammet" sex timmar per vecka. Primrose nya roll är en direkt fortsättning på projektet Integration modell Jämtland som avslutas 20071231. SFI 1 kommer i och med detta att pågå under hela året med uppehåll endast under fyra veckor i juli liksom för de övriga SFI-nivåerna. SFI-utbildningen kompletteras med åtta timmar språkpraktik per vecka.

SFI är en kvalificerad språkundervisning och syftet med att delta i undervisningen är att lära sig svenska.

En omfattande utvärdering av SFI gjordes senast för ca tio år sedan. Det är dags igen och Kurt söker för närvarande efter en områdeskunnig utvärderare. LärCentrum ansvarar för att årliga utvärderingar görs i enkätform. Det har varit varierat resultat på dem. Utfallet är beroende av elevens kunskaper i svenska och därmed möjligheten att svara rättvisande på enkätfrågorna. Resultaten från de senaste åren visar att eleverna generellt har varit nöjda med utbildningen.

Kartläggning av samverkan mellan aktörerna i integrationsarbetet

Integrationservice ligger organiserat under Arbetsmarknadsenheten, Kommunledningsförvaltningen. Verksamhetsansvarig är Karl-Gunnar Lindman. För 2007 har man avtalat att ta emot 120 flyktingar. T o m oktober har man tagit emot 56 personer och har en prognos på ytterligare 20-30 stycken.

En praktiksamordnare finns anställd. Integrationservice delar på kostnaden för tjänsten med Arbetsförmedlingen.

En samverkansgrupp kallad FAS finns med representanter från Integrationservice, Arbetsförmedlingen, grundskolan, socialförvaltningen, Lärcentrum, Komvux och Lernia. Man träffas två gånger per termin.

Integrationsenheten samarbetar med

Arbetsförmedlingen
SFI
LärCentrum
Landstinget/Primärvården
Folktandvården
Försäkringskassan
Gymnasieskolan
Skola och barnomsorg
Elevhälsan
Socialförvaltningen
Komvux
Lernia
Integrationsenheten i Krokoms
Integrationsenheten i Berg
Integrationsenheten i Ragunda
Bostadsbolag
Privata fastighetsägare

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Röda Korset
Svenska Kyrkan
Idrottsföreningar
Hälsportalen i Torvalla

Arbetsförmedlingen samarbetar med

Integrationsenheten
Komvux
Lernia
Näringslivet

Nätverk

Integrationsenhetens nätverk:

- Nätverket för flyktingsamordnare i Norrlandsregionen
- FAS, den lokala samverkansgruppen
- Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen
- Ett rikstäckande nätverk med representanter från tolv kommuner

Lärcentras nätverk:

- Lärcentras Länsnätverk
- NITUS Nationell organisation för Lärcentra

Komvux nätverk:

- FAS samverkansgruppen

Lernias nätverk:

- FAS samverkansgruppen
- Lernias nationella nätverk för lärare

Arbetsförmedlingens nätverk:

- Länsarbetsnämndens integrationsnätverk
- Den lokala samverkansgruppen
- Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen

Näringslivschefens nätverk:

- Företagarna i kommunen
- Lokalpolitiskt nätverk
- Olika samverkansgrupperingar i länet
- Sveriges kommuners näringslivstjänstemän, en nationell organisation

Nätverk som saknas enligt de intervjuade

Ett länstäckande nätverk för SFI-lärare och rektorer

Ett nätverk där även primärvård och psykiatri finns med

En informationsbank med arbetsgivare

Ett länsnätverk med alla aktörer inklusive arbetsgivare

Förslag på metodförbättringar för SFI från de intervjuade

Det är ett problem att SFI-undervisningen inte är en del i kommunens integrationsarbete. SFI skulle kunna vara ett verktyg, och verksamheterna borde vara bättre ihopkopplade genom gemensamma handlingsplaner och mål med individen i fokus. Som det är nu saknas den röda tråden. En tydlig väg för flyktingen måste finnas från ankomst, till en plats på arbetsmarknaden eller utbildning.

Till hjälp för flyktingen kan man bygga upp portfoliometoden. Det betyder att varje individ har en egen meritportfölj och en egen handlingsplan som man själv ansvarar för att hålla ordning på och följa. Individen kan då själv planera och ta ansvar för sin utbildning och på så vis få ett bättre helhetsgrepp. Det stärker självkänslan och självförtroendet. Förslagen implementeras bäst genom samverkan mellan aktörerna och skapandet av win-win situationer.

Det är viktigt att betrakta verksamheten ur flyktingens perspektiv.

Att varva SFI med praktik och Samhällsinformation är bra och alla elever borde ha en period med språkpraktik.

Det är ett problem att vissa flyktingar skrivs in på SFI trots att de befinner sig i en situation eller i ett sådant tillstånd att de inte kan tillgodogöra sig undervisningen. De individer det är fråga om bör få någon annan form av sysselsättning. Det är viktigt att komma ihåg att SFI inte är någon sysselsättningsåtgärd. Samma sak gäller de som under kursens gång tappar motivationen och avstannar i utvecklingen. Det saknas samverkan mellan aktörerna kring dessa personer som utgör ca 20 % av elevunderlaget.

Det saknas även metoder för att hjälpa förståndshandikappade och psykiskt sjuka elever. Det finns ingen organisation kring dem, ingen kompetens hos personalen och ingen som tar ansvar vilket leder till att den här gruppen hamnar "mellan stolarna". Här behövs förutom ett samarbete i länet, ett samarbete med andra regioner, t ex Västernorrland, för att skapa ett system där eleven kan få en riktig bedömning, diagnos, och relevanta hjälpmedel. Pedagog med kunskaper i elevens modersmål behövs i dessa fall.

SFI-undervisningen förlorar på att vara uppdelad mellan olika aktörer. Lärarna tappar kontinuiteten och helhetsgreppet.

När samtliga SFI-elever går sin utbildning i samma lokaler motiveras eleverna och hittar nya drivkrafter i mötet med andra som befinner sig på högre nivåer i utbildningen. Eleverna kan också stötta varandra i olika situationer.

Interaktion mellan kursnivåerna behövs. Nivågruppering främjar inte inläringen. Klassrumssittningarna bör fasas ut till förmån för andra nya pedagogiska idéer.

Det saknas en arbetsgrupp som jobbar med och utvecklar SFI-undervisningen i länet. Det saknas även en arbetsgrupp som bevakar och driver på kompetensutvecklingen av SFI-lärarna. Det kan handla om kultur, språk, bemötande

av flyktingar och invandrare. Eventuellt kunde man ha arbetsgrupper både för rektorer och för lärare.

Lärcentrum ska hålla sig uppdaterat över vilka behov som finns på arbetsmarknaden och upphandla yrkessvenska utifrån dessa prognoser.

Det krävs för höga kunskaper i svenska för att SFI-eleverna ska komma in på yrkesutbildningarna. Det leder till en försenad start på en yrkesutbildning för flyktingar och invandrare vilket är olyckligt. De tappar fart under tiden de går och väntar på att få börja.

Det är viktigt att man tänker i hängrännor, inte i stuprör när man jobbar med SFI och integration. Flyktingens och invandrarens situation ska inte behandlas i små stycken av olika aktörer utan mycket mer samverkan måste till för att utvecklingen ska bli tillfredsställande. Deras situation ska betraktas ur ett familjeperspektiv eller livsperspektiv och handledning och åtgärder ska sättas in utifrån detta.

Förslag på förbättringar av Introduktionsprogrammet från de intervjuade

Integrationservice ska fungera som kittet mellan flyktingen och de inblandade aktörerna under flyktingens integrationsperiod. Bättre samverkan med andra aktörer behövs för att höja kvaliteten på den service man erbjuder. Det fattas även en coachkompetens för att peppa och uppmuntra flyktingarna att ta egna initiativ. Man borde rent generellt tänka i större perspektiv och fråga sig hur behoven ser ut för dels individen och dels för kommunen. Alla aktiviteter som flyktingen är inblandad i borde individanpassas.

Genom att skapa ett effektivare samarbete skulle man kanske kunna täcka den arbetskraftsbrist som är på god väg att uppstå i länet. Trots att praktiksamordnaren redan idag gör ett fantastiskt bra jobb, finns potential för ännu bättre resultat. Troligtvis finns det en stor osäkerhet ute i samhället om vilka flyktingarna är och hur man ska förhålla sig till dem, därför skulle det behövas en hel del marknadsföring för att nå ut med informationen om vilka kompetenser personerna har som kommer till kommunen och vad Integrationservice har för uppgift. Arbetsgivarna har ingen aning om vilka kompetenser som döljer sig i gruppen flyktingar och invandrare. Det skulle behövas ett forum för arbetsgivare och utlandsfödd arbetskraft att mötas inom.

Idag finns inget system för statistik och utvärdering vilket är en stor brist. Det borde finnas ett rikstäckande system så att alla kommuner jämför samma saker grundade på fakta. Förutom gemensamma utvärderingsverktyg, behöver man arbeta med gemensamma metoder.

För att flyktingen ska slippa upprepa samma sak om och om igen bör Arbetsförmedlingen SFI-anordnare, Integrationservice och Lärcentrum samarbeta kring karläggningen av yrkeskompetens och tidigare utbildningar. Upprepade försök till samarbete har gjorts utan att man ännu har lyckats fullt ut.

Det är svårt att hitta en motpart att jobba med hos Arbetsförmedlingen. En gång per termin har Komvux uppföljningsmöten om eleverna tillsammans med Arbetsförmedlingen och Socialförvaltningen. Tyvärr händer inte så mycket trots överenskommelser. Arbetsförmedlingen borde vara mer aktiv.

Det är svårt att göra överenskommelser med Arbetsförmedlingen eller att lägga upp en viss strategi eftersom Arbetsförmedlingens befogenheter är begränsade. Arbetsförmedlingen saknar även den flexibilitet som krävs.

Aktörerna inklusive SFI-anordnare borde tillsammans kunna ta ett helhetsgrepp över integrationsfrågorna.

Det skulle underlätta mycket i anskaffningen av praktikplatser om det fanns en länskoordinator. En person som samordnar och är med och stöttar.

Mer coaching av individen på praktikplatsen skulle ge färre misslyckanden och missuppfattningar, liksom handledning i sociala koder och ordentliga förberedelser för både handledaren på arbetsplatsen och praktikanten.

Det är särskilt svårt att få loss praktikplatser hos kommunen och landstinget.

Samverkan med Försäkringskassan saknas.

Förslag på förbättringar inom Näringslivet från de intervjuade

Näringslivskontoret jobbar med ett antal olika mötesplatser för näringslivet. Dessa skulle kunna användas för att överbygga glappet mellan arbetssökande flyktingar samt invandrare och arbetsgivarna. Bland annat anordnas frukostmöten 2-3 gånger per år där man kan ta upp frågeställningar kring nyanländ arbetskraft. Man skulle kunna ordna branschträffar där flyktingars kompetens matchas mot arbetsgivare. De näringslivsluncher som brukar anordnas tillsammans med LRF, Handelskammaren, Företagarna och Svenskt Näringsliv är också bra forum att ta upp frågorna i.

Under hösten har en ny tjänst skapats inom Östersunds Kommun; utvecklingschef. Åsa Brandelius har tillsatts på tjänsten. Åsa är sedan tidigare chef för Arbetsmarknadsenheten med Integrationservice och Lärcentrum. En ny ledningsgrupp har nyligen haft sitt första möte. I ledningsgruppen sitter cheferna för Näringslivskontoret, Integrationservice, Lärcentrum, utvecklingsenheten och projektledaren för Navigatorcenter. Det kommer att bidra till en ökad samverkan inom kommunen kring integrationen av flyktingar och invandrare.

Det är svårt för utlandsfödda entreprenörer att starta eget företag här. Det saknas stöd för den gruppen. Det skulle kunna räcka med en språkkunnig person på länsnivå som hade rollen som rådgivare, coach och samhällsguide. Det fungerar inte bra att ha samma information och blanketter som till de entreprenörer som behärskar svenska. Man skulle kunna starta nätverk med mentorer och faddrar för utländska företagare.

Det skulle även behöva göras en hel del för de utlandsfödda företagare som redan är igång med sin verksamhet i kommunen.

Handlingsplan

Den vision som vuxit fram under arbetet med förstudien, är en för länet gemensam plattform med en organisation för introduktion av flyktingar och invandrare och där även det mycket viktiga samarbetet med SFI-anordnare och utvecklingen av metoderna inom SFI har sin naturliga hemvist. Man bör så långt det är möjligt verka för samarbete mellan SFI-anordnare och integrationsenheterna.

Organisationen ska vara den drivande, den sammankallande, kittet i de aktiviteter som ska genomföras och i den samverkan som ska växa fram. Den koordinerande verksamheten bör även få till uppgift att öppna upp och bjuda in till strategiskt samarbete med andra projekt, storstadsregioner, över länsgränser och över gränsen till Norge där Trøndelag kan utgöra ännu en intressant samarbetspart.

Ytterligare en viktig arbetsuppgift är att skapa en kommunikationsplan för länets integrationsarbete.

Grunden i arbetet bör utgöras av de erfarenheter som gjorts i redan genomförda projekt. Främst kan nämnas Göteborgsprojektet, Mångfaldsprojektet, Mångfaldsnätverk för arbetsgivare, Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen och Integration modell Jämtland.

Ett mindre antal av länets kommuner har kommit långt och är relativt framgångsrika i arbetet med att introducera flyktingar. Andra har nyligen byggt upp en flyktingmottagning med allt vad det innebär av informationsinhämtning och problemlösning.

Förstudien visar på behov av informations- och erfarenhetsutbyte i nätverk, bollplank och stöd hos de som har längre erfarenhet än den egna organisationen. Många skulle vilja starta projekt kring olika delar av den komplexa verksamheten, men resurser och ork räcker inte till. Under samtliga samtal och intervjuer som förts för Förstudiens räkning under hösten har det luftats många kloka tankar och idéer som pockar på att någon ska bearbeta dem. Ett gemensamt länsprojekt skulle kunna vara lösningen till mycket av detta.

Handlingsplanen utgår från de tre fokusområden som Förstudiens syfte var att kartlägga och skapa förutsättningar för att utveckla nämligen samverkan, metodutveckling inom SFI och introduktionsinsatser till arbetsmarknad och samhälle.

Strategisk handlingsplan för samverkan och metodutveckling inom integration och SFI i Jämtlands Län

Fokusområde	Mål	Aktiviteter	Tänkbara aktörer
Samverkan	Länsnätverk för Integrationsenheterna	Sammankalla kommunernas integrationsansvariga till träffar vid behov eller det antal gånger som deltagarna tycker är lämpligt	Länsstyrelsen
	Länsnätverk för SFI-lärare och rektorer	Sammankalla lärare och rektorer hos länets SFI-anordnare till träffar vid behov eller det antal gånger som deltagarna tycker är lämpligt	Kommunförbundet Lärcentrum
	En länsorganisation för introduktion av flyktingar och invandrare i samhället och på arbetsmarknaden	Undersöka kommunernas vilja till en sådan organisation	Länsstyrelsen Kommunförbundet
		Ansöka om projektmedel ur strukturfonderna till ett projekt med syfte att organisera arbetet med en länsorganisation för flyktigmottagning	Kommunförbundet
		Tillsätta en arbetsgrupp som utreder vilka de ekonomiska konsekvenserna skulle bli vid ett länsamarbete inom flyktigmottagningen.	Kommunförbundet
		Handlingsprogrammet för integration i Jämtlands Län(sept. 2003) bör uppdateras och användas aktivt	Rådet för regional utveckling i Jämtlands Län Ett samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI

Fokusområde	Mål	Aktiviteter	Tänkbara aktörer
	Samverkan kring SFI	Tillsätta en arbetsgrupp som kan undersöka möjligheterna till att fördela SFI-kurserna mellan kommunerna	Kommunförbundet Ett samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI Lärcentrum
		Skapa en samsyn mellan aktörerna om syftet med SFI och hur den ska bedrivas	Ett samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI
Metodutveckling inom SFI	Implementera nya metoder inom SFI	Tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att utvärdera SFI-undervisningen i länet, och ge förslag till nya metoder. Metoderna ska uppfylla kraven som ställs från näringslivet samt innebära att SFI varvas med samhällsinformation och språkpraktik. Varje kurs ska ha tydliga tidsramar och vara individuellt anpassade.	Kommunförbundet Ett samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI Lärcentrum
	Ett program/metod för de flyktingar som inte kan skrivas in i SFI	Tillsätta en arbetsgrupp som utarbetar förslag till hur man i länet ska agera i fall med flyktingar som inte kan skrivas in i SFI p.g.a. att de inte kan tillgodogöra sig undervisningen.	Kommunförbundet Ett samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI Lärcentrum
		Ansöka om projektmedel ur Flyktingfonden.	Kommunerna/ Kommunförbundet
Introduktionsinsatser till arbetsmarknad och samhälle	En länsgemensam rutin för yrkesvalidering	Tillsätta en arbetsgrupp eller projektgrupp som undersöker möjligheterna, och arbetar fram rutinerna	Kommunförbundet
		Utveckla en strategi för länet med tydlig ansvarsfördelning i	Kommunförbundet

Fokusområde	Mål	Aktiviteter	Tänkbara aktörer
		yrkesvalidering	
	Samhällsinformationen Femtonpunktsprogrammet som en obligatorisk del i kommunernas introduktionsplaner för flyktingarna och som kan erbjudas de invandrare som läser SFI	Upphandla Femtonpunktsprogrammet för länets kommuner	Lärcentrum Kommunförbundet
	Underlätta för utlandsfödda entreprenörer, fler företag	Samarbeta med Almi Företagspartner som driver ett Förprojekt "Utomnordiska företagare"	Lärcentrum Kommunernas Näringslivskontor Almi Företagspartner
	Ett forum för arbetsgivare och flyktingar/invandrare att mötas inom	Utveckla de idéer och tankar som projektet Mångfald 2 arbetat fram.	Arbetsförmedlingarna Kommunförbundet Samverkansprojekt för integration och metodutveckling inom SFI
	Påverka attityder och värderingar i samhället och på arbetsplatser	Kommunikation på flera olika fronter	Länsstyrelsen Samverkansprojekt

Länskonferens

En länskonferens arrangerades i Åre 26-27/11 tillsammans med projekten Interkommunal samverkan för flyktingmottagning och Integration modell Jämtland. Konferensen hade ett 65-tal deltagare och engagerade var förutom projektledarna, Kjell Kampe, föreläsare och utbildare i kommunikation över språk- och kulturgränser, Andrea Swensson, kommunikatör och moderator på konferensens dag 2, samt Uno Svaleryd, länsråd. Konferensens andra dag användes i huvudsak till workshops och diskussioner om hur man i länet ska arbeta vidare med samverkan runt integration och metodutveckling av SFI.

Inbjudan till konferensen skickades ut via e-mail till ett drygt hundratal personer och deras nätverk med start 3 oktober och med en påminnelse den 22 oktober.

Sammanställning av slutförda projekt i länet inom innevarande programperiod

Som en del i förstudien har även en inventering över avslutade, pågående och planerade projekt gjorts. Perioden som inventerats är den just avslutade programperioden och de projekt som finns redovisade har varit aktiva under någon del av perioden. Alla har dock inte finansierats genom stöd ur EG:s fonder. Korta beskrivningar över de flesta projekten finns i Bilaga 2.

Omvärldsanalys

I tidningsartiklar och uttalanden i regionen anges oftast två olika skäl till att ta emot flyktingar; humanitära skäl och för att förbättra arbetskraftssituationen och inflyttningen till kommunerna.

Läget är numera sådant att vi slåss med hela Europa, kanske med hela världen om befintlig arbetskraft. Invandringen är en viktig resurs för att motverka en väntad arbetskraftsbrist som vi redan ser en början på.

Jämtlands läns befolkningsökning under åren 1990-1995 bestod enbart av mottagna flyktingar. Befolkningsminskningen 1996-2000 bestod i högre grad av flyktingar som flyttade ifrån länet. En väl fungerande flyktingmottagning som leder till att flyktingarna väljer att stanna är avgörande för länets befolkningstillväxt.

Det övergripande nationella målet för nyanländas integration är att samhällets insatser för nyanlända kvinnor, män, flickor och pojkar under deras första tid i Sverige ska inriktas på att ge förutsättningar till egen försörjning, utbildning och delaktighet i samhällslivet. Varje kommun och myndighet bryter ned och formulerar sina mål utifrån de övergripande målen och gör egna uppföljningar och utvärderingar. När behovet av individuellt anpassat stöd har upphört kan individen själv ta del av och bidra till det svenska samhällets utveckling. Detta förutsätter kunskaper i

- det svenska språket
- om det svenska samhället
- om det svenska arbetslivet

Kunskaperna ska relateras till individens kompetens och livssituation.
(Integrationsverket april 2006)

Sveriges kommuner och landsting säger i förbundets ståndpunkter att en tidig kontakt med arbetsmarknaden är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och god integration. En person som deltar i den kommunala introduktionen bör parallellt kunna delta i statens arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Språkutbildningen ska anpassas efter individens förutsättningar, utbildningsbakgrund och studiemål. Introduktion och svenskundervisningen bör styras av gemensamma mål, det vill säga att ge individen förutsättningar till arbete eller studier. Språkutbildningen bör därför vara en helt integrerad del av introduktionen och inriktas mot yrkeslivets språkkrav. SKL uppmuntrar till att släppa in nya aktörer för att introduktionen i samhället ska bli

bättre. Viktiga aktörer som arbetsgivare, branschorganisationer och högskolor saknas. Branschorganisationer och högskolor bör vara med och ta fram innehållet i introduktionsprogrammen, både innehållsmässigt och språkligt. Då blir introduktionen anpassad till arbetsmarknaden.” Källa www.skl.se

Resonemanget får stöd av företagarorganisationen Svenskt näringsliv som i en debattartikel från 2006 tar upp frågan om SFI. I en artikel skriver Farbod Rezanian att ”språket är en hittills dåligt utnyttjad nyckel till integration eftersom den nuvarande språkpolitiken i Sverige bygger upp problem som egentligen inte existerar. Svenskan är en möjlighet och inte ett problem. All undervisning i svenska utgår från att eleverna är flyktingar. Men för den som stadigvarande eller under en kortare period bor här utan att vara flykting, är utbudet av utbildning i svenska ytterst begränsat. Attityderna är ett långt större problem än de eventuellt bristfälliga språkkunskaperna. Det viktiga är att språket fungerar och att alla parter förstår varandra. Sverige måste hitta mer verklighetsförankrade former och rutiner för svenskundervisningen. Att flyktingar får tillfälle att lära sig svenska är självfallet angeläget, men det ska inte utestänga andra kategorier från en bra undervisning. Dagens språkutbildning är alltför ensidigt kopplad till flyktingmottagning och den första tiden i Sverige. Här behöver de politiska beslutsfattarna höja sina blickar för att kunna skapa en effektivisering. SFI-svenska för invandrare- måste inrikta sin verksamhet mer mot de individuella behoven, alltför ofta tvingas analfabeter och den högutbildade dela skolbänk utan att hänsyn tagits till förkunskaper och andra förutsättningar när det gäller förmågan att ta till sig det nya språket. Det är naturligtvis inte bra för någon part. Dessutom bör undervisning i svenska kunna erbjudas på lämpligt sätt oberoende av om eleverna är flyktingar eller har kommit till Sverige av andra orsaker, om de är nyanlända eller redan etablerade i landet. Med förhållandevis enkla medel är det möjligt att skapa en klart bättre svenskundervisning till fördel för de utlandsfödda, för de infödda svenskarna och för Sverige som nation. Det nuvarande upplägget ger ett oacceptabelt slöseri med både mänskliga och ekonomiska resurser”. Källa www.svensktnaringsliv.se 2006

På konferensen Norrlands tillväxt som anordnades av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Gävleborgs och Jämtlands Län redovisades en utvärdering av Charlotte Sävås Nicolaisen på Sweco Eurofutures, över invandrades och flyktingars erfarenheter av integration i norra Sverige. Resultatet kan ses som en temperaturmätare.

En enkät skickades ut till 1000 personer med utomnordiskt ursprung som bott i något av länen under 2004 – 2006. 151 män och 182 kvinnor svarade. Det gjordes även djupintervjuer med 10 personer. Där framkom sammanfattningsvis att ungefär en tredjedel som svarade hade jobb. 69 % tycker att bemötandet i kontakten med kommunen var bra/utmärkt. 55 % tycker att bemötandet i kontakten med Arbetsförmedlingen var bra/utmärkt. 40 % uppgav att de fått sin yrkeskunskap validerad och 30 % uppgav att det tagits fram en individuell introduktionsplan för deras räkning. Det är en låg siffra som eventuellt kan förklaras med att även invandrare var med i undersökningen.

I undersökningen framkom också att 56 % vill bo kvar i sin hemkommun, 19 % vill inte det och 25 % vet inte, men får man ett arbete så bor man oftast kvar. De första åren och möjligheterna till introduktion tycker drygt hälften av dem som svarat att har varit bra.

Arbetsförmedlingen har två nya möjligheter att hjälpa flyktingar ut på arbetsmarknaden:

1. Nystartsjobb är ett ekonomiskt stöd som infördes 20070101, som ska stimulera arbetsgivare att anställa. Nystartsjobb vänder sig till privata och offentliga arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet. Ekonomisk ersättning lämnas i form av skattekreditering som motsvarar arbetsgivaravgiften. Som flykting måste man ha beviljats uppehållstillstånd under de senaste tre åren. Samma sak gäller anhörig till flykting. Skattekrediteringen får göras högst tre år räknat från datumet för beslut om uppehållstillstånd. I Jämtlands län har till och med vecka 50, 32 personer med utomnordiskt ursprung anställts i programmet. I riket är motsvarande siffra 3 977 personer.
2. Instegsjobb infördes 20070701. Personen som anställs ska ha fått uppehållstillstånd inom de senaste 18 månaderna och ska studera eller fått löfte om att få studera Svenska för invandrare. Anställningen kan vara på heltid eller deltid och ska gå att kombinera med studier av SFI. Anställningen kan vara tillsvidare eller vara en visstids- eller provanställning. Med instegsjobb får en offentlig arbetsgivare ett bidrag på 50 % av lönekostnaden, högst 500 kr per arbetad dag. En privat arbetsgivare eller en offentlig arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet kan få bidrag med 75% av lönekostnaden, men högst 750 kr per arbetad dag. Beslut får tas på högst sex månader i taget. I Jämtlands län har det till och med vecka 50 anställts 7 personer i programmet, samtliga inom Bergs kommun. I riket är motsvarande siffra 363 personer. (Källa AMV).

Ytterligare möjligheter till sysselsättning finns inom entreprenörskap och eget företagande. Småföretagen får en allt större betydelse för tillväxten i svensk ekonomi. En betydande del av företagen drivs av personer födda utomlands. Det finns uppskattningsvis 70 000 invandrarägda företag i Sverige och det startas årligen upp 6-7000 nya företag av samma målgrupp. Det skapar tillsammans ca 280 000 arbetstillfällen. Likheterna mellan småföretagare födda utomlands och de som är födda i Sverige är större än skillnaderna. De utlandsfödda är yngre och mer välutbildade. De svenskfödda driver något större företag med avseende på antalet anställda. Utlandsfödda småföretagare är mer positiva till att låta företaget växa. (Invandrades företagande, Nutek 2007)

En annan faktor att ta hänsyn till är det förestående generationsskiftet bland företagarna. Inom de närmaste åren ska 40 000 företag skifta ägare. Dessa faktorer skapar goda möjligheter att skapa en värdig och meningsfull integration för flyktingar och invandrare där alla parter är vinnare.

Samverkan

Enligt Charlotte Sävås Nicolaisen kan man se vissa tendenser i samverkan mellan olika aktörer i norrlandsregionen:

- Samverkan på länsnivå är påbörjat och i vissa fall utvecklat.
- Samverkan mellan kommunerna är ofta svagt utvecklat men i flera fall pågår utvecklingsprojekt.
- Samverkan mellan olika aktörer inom kommunerna finns etablerat mellan några få till exempel kommun, Arbetsförmedling och SFI-anordnare.
- Samverkan mellan föreningar är svag i några fall utvecklat.

Några exempel på utvecklingsområden som Charlotte Sävås Nicolaisen angav var

- Större samverkan mellan kommuner
- Nya former för samverkan med näringslivet
- Bättre samordning mellan insatser inom kommun, praktik, SFI osv.
- Större fokus på validering av yrkeskunskap.

4. Indikatorer

4.1 Nya/skapade arbetstillfällen

Eftersom projektets mål, syfte och utformning som en förstudie inte innefattar att generera arbetstillfällen så har det heller inte så skett. Om de föreslagna aktiviteterna i handlingsplanen genomförs skulle det kunna generera 1-2 årsarbetskrafter i en länsgemensam samordningsfunktion samt 5-8 årsarbetskrafter på integrationsenheterna beroende på att man tack vare bättre samarbete kan se positiva effekter på antal flyktingar och invandrare som kommer ut i arbete och vidareutbildning m.m., och att man får avlastning på den egna Integrationsenheten och då vågar satsa på fortsatt flyktingmottagning.

- Kort sikt; 0 årsarbetskrafter
- Lång sikt under närmaste 1 – 5 åren; 5-9 årsarbetskrafter

4.2 Bevarade arbetstillfällen

- Kort sikt; 0 arbetstillfällen
- Lång sikt; Med samma resonemang som under punkten 4.1 kan man anta att befintliga arbetstillfällen på respektive Integrationsenhet kan behållas. I december 2007 är läget följande:
 - Bergs kommun 2 årsarbetskrafter fördelade på tre tjänster. Alla tre är kvinnor.
 - Bräcke kommun 3,5 årsarbetskrafter. Två män och två kvinnor.
 - Härjedalens kommun lite drygt 2 årsarbetskrafter fördelat på 4 tjänster. Samtliga är kvinnor.

- Krokoms kommun 3 årsarbetskrafter fördelat på två kvinnor och en man.
- Ragunda Kommun 0,8 årsarbetskrafter fördelat på två tjänster som innehas av kvinnor.
- Strömsunds kommun 3,5 årsarbetskrafter, 2 män och 1,5 kvinnor.
- Åre kommun 1,4 årsarbetskrafter fördelat på en man och en kvinna.
- Östersunds kommun 21,3 årsarbetskrafter fördelat på 13,8 kvinnor och 7,5 män.

Genomförs inte de föreslagna aktiviteterna kan man befara att 3-4 stycken av länets Integrationsenheter läggs ner. De kommuner som senast startade sin flyktingmottagning har de minst utvecklade verksamheterna och där är risken för att man ger upp störst.

4.3 Antal företag

Det har inte bildats något företag som ett resultat av projektets insatser och det kommer troligtvis inte heller att ske.

- Kort sikt; 0 företag
- Lång sikt 1-5 år; 0 företag

4.4 Projektets påverkan på alla de övriga i beslutet angivna indikatorerna

Nätverk som får stöd

Projektets verksamhet har utgjort ett stöd för Integrationsenheternas vilande nätverk i länet. Frågorna som ställts i intervjuerna har väckt behov av nätverksträffar av flera olika slag men främst för att återuppta träffarna för integrationsarbetet i kommunerna. Länsstyrelsen sammankallade till ett sådant möte i oktober.

Den genomförda kartläggningen har påvisat ett uppdämt behov av erfarenhets- och informationsutbyte inom SFI-kåren. Ett av förslagen till aktiviteter i handlingsplanen handlar därför om att starta ett nätverk för lärare och rektorer som arbetar hos länets SFI-anordnare

5. Projektets påverkan på de genomgående kriterierna

5.1 Miljöförändrande insatser

För att kunna genomföra det drygt 60-talet intervjuer som förstudien bygger på, har bilar som gått på biogas eller varit elhybrider använts. Bilarna har bokats genom Östersunds Kommuns biluthyrningssystem. Vi de tillfällen då intervjupersonerna har

haft andra ärenden i Östersund, har det samordnats så att de besökt projektets kontor för intervju. Så många intervjuer som möjligt har bokats för en viss dag på samma ort för att undvika upprepade resor.

Vid ett av Lärcentrums nätverksträffar användes verksamhetens system för videokonferens.

Varken dator eller förbrukningsmaterial har köpts in för projektets räkning. Det som har använts är sådant som blivit över vid avvecklingen av Arbus, en verksamhet för arbetslösa personer som Östersunds Kommun drev fram till halvårsskiftet 2007.

Genomförs aktiviteterna i handlingsplanen kommer förstudien leda till introduktionsinsatser som även utbildar nyinflyttade flyktingar och invandrare i miljökunskap som en del i samhällsinformationen. Framtida användning av den befintliga tekniska infrastrukturen som finns tillgänglig på kommunernas Lärcentra bidrar ytterligare till positiva miljöeffekter genom att personal och elever till viss del kan undvika att pendla med bil till möten och lektioner.

5.2 Jämställdhetsinsatser

Projektet som så har inte påverkat jämställdheten i samhället. Den samordning av integrationsarbetet och metodutveckling av SFI som finns föreslagen i handlingsplanen kommer om den verkställs, bidra till att män och kvinnor, analfabeter, lågutbildade och akademiker får likvärdiga möjligheter till en bra introduktion i det svenska samhället och på arbetsmarknaden.

Tillgång till utvecklad vägledning och yrkesvalidering är viktig och kan ge de studerande möjlighet till individuella mål och individuell utveckling.

5.3 Internationalisering

Inom projektet har inte funnits nationella eller internationella verksamheter som bidragit till ökad kännedom hos andra om vår region. Det har heller inte funnits verksamheter som bidragit till en ökad kännedom i södra skogslänsregionen om andra regioner, internationellt företagande, nya marknader eller annat av vikt för regionens utveckling. Det har inte ingått som en del i projektets syfte och mål.

5.4 IT-projekt

Projektet har inte bidragit till ökad IT-tillgänglighet, IT-kompetens eller annat inom IT-området eftersom det inte har varit uttryckt i projektets syfte eller mål.

6. Projektets övriga resultat och erfarenheter

Förhoppningar fanns om att träffa och intervjua fler aktörer, främst inom näringslivet, för att få ett ännu bättre underlag till handlingsplanen. Den snäva tidsramen och svårigheter med att få kontakt med vissa nyckelpersoner satte hinder för detta. Det fanns även ambitioner och förhoppningar om att lyckas locka politiker och fler arbetsgivare till Länskonferensen i Åre. Även här blev tiden en starkt begränsande faktor. Erfarenheten här är att man bör vara ute flera månader i förväg med datumet för konferensen för att lyckas få loss politiker.

7. Resultatspridning samt skyltning

Resultatet av Förstudien har spridits via e-mail till intressenterna och deras nätverk. Under konferensen 26-27/11 redovisades resultatet av förstudien av projektledaren. Workshops och diskussioner hölls dag 2 med utgångspunkt från projektets resultat och föreslagna handlingsplan.

Projektets finansiärer har haft varsin representant i styrgruppen för projektet.

Kontoret som använts för projektet har varit skyltat med en stripe "Här pågår ett EU-projekt", och de visitkort som projektledaren har använt samt allt producerat material har tryckts med EU:s logotype.

8. Kopplingar till andra projekt

Projektet har haft ett nära samarbete med projekten Interkommunal samverkan för flyktingmottagning samt Integration modell Jämtland. Länskonferensen som anordnades 26-27/11 arrangerades tillsammans med dessa.

Östersund 2007-12-18

Kommunförbundet i Jämtlands Län

Tomas Palmgren
Direktör

Carina Otterfalk
Projektledare

Bilaga 1

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
Integrationsenheten				
Nämnd/Förvaltning	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen/ Framtid och utveckling	Socialnämnden/ Verksamhetsförvaltningen	Kommunstyrelsen/ Kommunledning
Mottagna flyktingar tom sept. 2007	9	26	17	55
Lokal Samverkansgrupp	Nej	Grundskolan Gymnasiet Studieförbunden Föreningen EQ Arbetsförmedlingen Komvux Primärvård Folktandvård (I viss mån Strömsunds utvecklingsbolag) (I viss mån Näringslivet)	Nej	FAS-gruppen med representanter från Arbetsförmedlingen Grundskolan Socialförvaltningen Lärcentrum Komvux Lernia
Nätverk	Norrlandsregionens flyktingsamordnare Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen De lokala aktörerna	Norrlandsregionens flyktingsamordnare Den lokala samverkansgruppen	Norrlandsregionens flyktingsamordnare	Norrlandsregionens flyktingsamordnare FAS, den lokala samverkansgruppen Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen Ett rikstäckande nätverk med tolv kommuner
Nätverk som saknas	Ett länsnätverk för Integrationsenheterna Ett länsnätverk för Näringslivschefer Nätverk med olika föreningar kring flyktingarnas fritid Nätverk kring fadderverksamhet	Ett länsnätverk för Integrationsenheterna Ett länsnätverk för praktiksamordnare	Ett länsnätverk för Integrationsenheterna Ett länsnätverk för Näringslivschefer	Ett nätverk där även primärvård och psykiatri finns med En informationsbank med arbetsgivare Ett länsnätverk med alla aktörer inklusive arbetsgivare

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
Samverkar med	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux ABF Primärvården Socialförvaltningen Arbetsgivare Näringslivskontoret Byrådet Bostadsbolag Lärcentrum IE i Strömsund IE i Östersund IE i Svenstavik IE i Krokom	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Primärvården Folkvandvården Socialförvaltningen Arbetsgivare Näringslivskontoret Bostadsbolag Mångfald 2 Föreningen EQ Praktiksamordnare Lärcentrum Studieförbunden	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Primärvården Socialförvaltningen Arbetsgivare Bostadsbolag Lärcentrum IE i Östersund IE i Krokom	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Lernia Lärcentrum Primärvården Folkvandvården Socialförvaltningen Försäkringskassan Elevhälsan Arbetsgivare Bostadsbolag Privata fastighetsägare Röda Korset Svenska kyrkan Idrottsföreningar IE i Krokom IE i Berg IE i Ragunda
Förslag från de intervjuade på förbättringar av introduktionen	Möjlighet att matcha flyktingar mot den bostadsort som bäst motsvarar flyktingens yrkeskompetens och önskan om livsmiljö Användning av tolk i högre utsträckning för att undvika missförstånd och säkerställa att viktig information nått fram Utveckling av valideringssystemet och en tydlig ansvarsfördelning i hanteringen Utveckling av en länsdatabas för Integrationsenheterna Coachning av utlandsfödda entreprenörer med hjälp av mentorer eller faddrar Ett gemensamt introduktionsprogram för hela länet	Ett introduktionsprogram för barnen Bättre uppföljning av verksamheten Ett statistiksystem Organiserad samhällsinformation Ett Integrationskontor med handläggare från de främsta aktörerna inom integration Ett permanentande av projektet Mångfald 2 som har arbetat mycket med den sociala delen av flyktingarnas introduktion i samhället Högsta prioritet på kartläggning av flyktingens yrkeskompetens Fadderfamiljer Noggrannare förberedelser och analyser före mottagandet av flyktingar	Bättre nyttjande av de verksamheter, system och rutiner som redan finns etablerade i samhället Utveckling av valideringssystemet och en tydlig ansvarsfördelning i hanteringen Bör ingå i rutinerna att diskutera entreprenörskap med flyktingarna	Bättre samverkan med andra aktörer Individanpassning av alla aktiviteter runt flyktingen En coachkompetens i flyktingens etableringsfas Marknadsföring av integrationsarbetet Effektivare samarbete mellan kommunerna Ett forum för arbetsgivare och utlandsfödd arbetskraft Ett rikstäckande statistiksystem Samarbete kring kartläggningen av flyktingens yrkeskompetens och utbildning En länskoordinator för praktikplatser Coachning av praktikanten på arbetsplatsen

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
SFI				
Anordnare	Komvux	Komvux	Komvux	Komvux SFI 1 Lernia SFI 2 och 3
Upphandlat	Nej	Nej	Nej	Ja
Beställare av SFI för flyktingarna	Integrationsenheten	Integrationsenheten	Integrationsenheten	Lärcentrum
Antal lärare/tjänster	1	7/3,5	2	Komvux 5 Lernia 5
Antal elever, ca	12-15	85	27	Komvux 40 Lernia 85
Antal timmar per vecka	11	15	15	30
Intag	Löpande	Löpande	Löpande	Var femte vecka
Sommaruppehåll	Sommarlov	Sommarlov	Sommarlov	Komvux sommarlov Lernia 4 veckor
Metoder	Klassisk språkundervisning	Undervisning i storgrupp med hög grad av eget ansvar	Flexibel undervisning i grupper	<u>Komvux</u> Open learning Problembaserat lärande <u>Lernia</u> Klassisk språkundervisning
Individuell studieplan			Ja	Ja
Nätverk	Gymnasieförbundets nätverk Lokala företagare Lokalpolitikerna	Lokala företagare Samverkansgruppen	Lokala företagare	<u>Komvux</u> FAS samverkansgrupp <u>Lernia</u> FAS samverkansgrupp Lernias nationella nätverk för lärare
Nätverk som saknas	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI Ett länsnätverk för anordnare av vuxenutbildning	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
Förslag från de intervjuade på förbättringar inom SFI	<p>Anpassa SFI-undervisningen till arbetsgivarnas krav</p> <p>Individuell studieplan</p> <p>Fokus på vardagssvenska</p> <p>Kombinera SFI med samhällsinformation</p> <p>Upphandla "femtonpunktsprogrammet" för hela länet</p> <p>Bedriva SFI-undervisning under hela året</p> <p>Infrastruktur för integrerad utbildning i gymnasieskolans program och SFI</p>	<p>SFI borde inte vara en skolform</p> <p>Se över hur undervisningen bedrivs</p> <p>Integrera SFI mer med Gymnasieskolans program</p> <p>Spara grammatiken till ett senare skede i utbildningen</p> <p>Klara och tydliga tidsramar för hur lång tid eleven ska ägna åt en kurs</p> <p>Kurserna bör vara tidsbegränsade och individuellt anpassade</p> <p>Regler och policys</p> <p>Fler lärare</p> <p>Fler lokaler</p>	<p>Bedriva SFI-undervisning under hela året</p> <p>Infoga en betydande del samhällsinformation i SFI</p> <p>En gemensam introduktionsplan för nya SFI-lärare i länet</p>	<p>SFI bör ingå som en del i kommunens integrationsarbete som ett verktyg</p> <p>Portfoliomethod</p> <p>Varva SFI med praktik och samhällsinformation</p> <p>Språkpraktik för alla elever</p> <p>En annan form av sysselsättning för de flyktingar som inte kan tillgodogöra sig undervisningen</p> <p>Samarbete och metoder för att hjälpa förståndshandikappade och psykiskt sjuka</p> <p>Fasa ut klassrumssittningarna till förmån för nya pedagogiska idéer</p> <p>Arbetsgrupp som utvecklar SFI-undervisningen i länet</p>
Projekt i kommunen				
Avslutade	Göteborgsprojektet	<p>Förstudie integration i Jämtlands län</p> <p>Mångfald</p> <p>Mångfaldsnätverk för arbetsgivare</p> <p>Kompetenspool</p> <p>Kraftcentrum</p>	-	<p>SFI i ny lärmiljö</p> <p>K-märkt integration och rehabilitering</p> <p>Mångfaldsnätverk för arbetsgivare</p> <p>Open Learning</p>
Pågående	<p>Interkommunal samverkan för flyktingmottagning</p> <p>Validering till 1000</p>	<p>Mångfald 2</p> <p>Plusnorden</p>	Validering till 1000	<p>Interkommunal samverkan för flyktingmottagning</p> <p>Integration modell Jämtland</p> <p>Validering till 1000</p> <p>Xpress on Trax</p>

	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund
Planerade	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer	Uppföljning till Mångfaldsnätverk för arbetsgivare Ett projekt med alla nyinflyttade till kommunen som målgrupp Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer Modell för intensivkurs i svenska	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer Fortsättning på Xpress on Trax

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Integrationsenheten				
Nämnd/Förvaltning	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen/ Näringsliv och utvecklingsavdelningen	Barn, utbildning, fritid/Utbildningsförvaltningen	Kommunstyrelsen/ Näringslivsavdelningen
Mottagna flyktingar tom sept. 2007	30	11	9	14
Samverkansgrupp	Arbetsförmedlingen Socialförvaltningen Grundskola Barnomsorg Komvux Bergsbostäder	Nej	Landstinget Folktandvården Försäkringskassan Arbetsförmedlingen Grundskolan Polisen Socialförvaltningen Bostadsföretaget Härjegårdar	LOSAF med representanter från SFI Arbetsförmedlingen Socialförvaltningen
Nätverk	Norrlandsregionens flyktingsamordnare Interkommunal samverkan för flyktingmottagning Den lokala samverkansgruppen	Norrlandsregionens flyktingsamordnare De lokala aktörerna	Gävleborgs läns samordnarträffar Gävleborgs läns assistentträffar Den lokala samverkansgruppen	Norrlandsregionens flyktingsamordnare Projektet Interkommunal samverkan för flyktingmottagningen Den lokala samverkansgruppen Aktörerna som medverkar i de månatliga integrationsträffarna

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Nätverk som saknas	Ett mailnätverk bestående av aktörer med integrationskompetens	Ett nätverk där även landstinget ingår Ett länsnätverk för Integrationsenheterna	Ett länsnätverk för Integrationsenheterna	Ett länsnätverk kring validering och vuxenutbildning Ett länsnätverk för Integrationsenheterna
Samverkar med	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Primärvården Bergshälsan Äldreomsorgen Socialförvaltningen Arbetsgivare Näringslivskontoret Bostadsbolag Lärcentrum Föreningslivet Polisen Svenska Kyrkan Åsarnas byförening ICA Röda Korset Lokalpolitiker IE i Ragunda IE i Östersund IE i Krokom Flyktingsamordnare i Karlskrona, Skåne och Sundsvall	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Primärvården Psykiatri Socialförvaltningen Arbetsgivare Näringslivskontoret Bostadsbolag Lärcentrum Föreningslivet Turistbyrån	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Bäckedals folkhögskola Primärvården Folktandvården Psykiatri Elevhälsan Socialförvaltningen Försäkringskassan Arbetsgivare Bostadsbolag Röda Korset Kyrkan ABF IE i Strömsund IE i Berg IE i Hudiksvall IE i Ljusdal	Arbetsförmedlingen SFI Gymnasieskolan Grundskola Barnomsorg Komvux Komvux i Ö-sund Lernia i Östersund Primärvården Folktandvården Psykiatri Elevhälsan Socialförvaltningen Arbetsgivare Bostadsbolag Privata fastighetsägare Lärcentrum Polisen Röda Korset Länsstyrelsen IE i Östersund IE i Berg IE i Ragunda

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Förslag från de intervjuade på förbättringar av integrationen	Bättre informationsflöde inom kommunen Ta emot färre flyktingar vid fler tillfällen för värdigare mottagande Arbeta fram en handlingsplan tillsammans med SFI En krisplan Integrationslön istället för bidrag Bättre kontakt med det regionala näringslivet för fler praktikplatser och jobb En verksamhetsledare för flyktingmottagningen En kvällsöppen samlingslokal Koppla ihop utlandsfödda entreprenörer med fåmansföretag som går in i ett generationsskifte utan någon självklar "arvtagare".	En rutin för hur man ska arbeta med människor som lider av posttraumatisk stress Ett regionalt traumacenter En rutin för utvärdering av verksamheten Ett gemensamt introduktionsprogram för hela länet Regelbundet återkommande läusträffar Fadderverksamhet En rutin för de med dolt handikapp t ex dyslexi	Ett gemensamt statistiksystem för inskrivna på Integrationsenheten och eleverna på SFI Kunna erbjuda körkortsutbildning och chaufförsutbildning för tung trafik Ett bollplank när man kör fast i en specifik fråga Tidig kartläggning av flyktingens yrkeskompetens och utbildning Utveckling av metoderna för att ge individen en inblick i vilka valmöjligheter som finns för en bra fritid och ett privat nätverk	Fördjupa samarbetet med andra aktörer Rutiner i valideringsförfarandet Kommunspecialisering av validering i vissa yrken – samarbete Galleria för enmansföretagare Praktiksamordnare Fler timmar i veckan med samhällsinformation till flyktingarna Socialförvaltningen bör inte träffa flyktingen förrän i ett sent skede av introduktionsperioden Fokus på etableringsfasen Ett introduktionsprogram för barn En länsorganisation för flyktingmottagande
SFI				
Anordnare	Komvux	Komvux	Komvux	Komvux
Upphandlat	Nej	Ja	Nej	Nej
Beställare av SFI för flyktingarna	Flyktingmottagningen	Integrationsenheten	Integrationsenheten	Integrationsenheten
Antal lärare/tjänster	5	4/2	3	3/2,5
Antal elever, ca	60	45	35	30
Antal timmar per vecka	15	15	15	15
Intag	På fasta datum med fem – sex veckors mellanrum	Löpande	Löpande	2 ggr/termin
Sommaruppehåll	4-5 veckor	5 veckor	Sommarlov	Sommarlov

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Metoder	Klassisk språkundervisning i grupper	Flera olika metoder används. Tre studievägar finns med olika nivåer. FRAMUT- uppehåll i SFI för att läsa annat program, eller så läser man programmen parallellt. Halvdistans Öppet klassrum Loggbok	Klassisk språkundervisning i grupper	Klassisk språkundervisning
Individuell studieplan	Ja	Ja	Ja	Ja
Nätverk	De lokala aktörerna	De lokala aktörerna	Samverkansgruppen	
Nätverk som saknas	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI	Ett länsnätverk för rektorer och lärare inom SFI
Förslag från de intervjuade på förbättringar inom SFI	Ett bättre samarbete med kommunens övriga aktörer Tillgång till lärare i svenska på praktikplatsen En studievägledare En kurator Individuellt anpassad undervisning Kombinerad SFI och praktik med fokus på vad som krävs i olika arbetssituationer Ställa högre krav på deltagarna Lägga fokus på att kunna uttrycka sig, inte på grammatik Samhällsinformation Upphandling av "Femtonpunktsprogrammet" Undervisning på kvällstid	30 timmar SFI per vecka Fördela SFI-kurserna mellan kommunerna Utveckling av metoder för snabbare språkinläring Kompletera SFI med kurser i yrkessvenska Verktyg för utvärdering av SFI Samarbete med Mittuniversitetet	En kravspecifikation på SFI Kompletera med kvällsundervisning	En samsyn hos aktörerna om syftet med SFI och hur den ska bedrivas Utbildning på individnivå Upphandling utifrån de individuella behoven Samarbete med Östersunds Kommun i upphandling av SFI, hängavtal En policy för SFI-undervisningen Ett forum för länets SFI-lärare

	Berg	Bräcke	Härjedalen	Krokom
Projekt i kommunen				
Avslutade	-	-	-	Mångfaldsnätverk för arbetsgivare
Pågående	Interkommunal samverkan för flyktingmottagning Validering till 1000 Lärval Norden	-	Validering till 1000	Interkommunal samverkan för flyktingmottagning Integration modell Jämtland Validering till 1000 Nordplus Mångfald 2 Förstudie
Planerade	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer Coaching av SFI-elever som samtidigt läser ett annat program	Rekrytering och inflyttning till Härjedalen Kompetensutveckling	Almi-Lärcentraprojektet för entreprenörer Projekt för etablering av arbetslösa ungdomar och flyktingar på arbetsmarknaden

Bilaga 2

Kartläggning av projekt i Jämtlands Län med ansats i integrationsfrågor

Jämtlands Län

Validering till 1000

Projektägare: Valideringsdelegationen

Projektledare: Michael Roslund

Tidsperiod: 1/9 – 30/11 2007

Bakgrund: Valideringsdelegationen har fått i uppdrag att initiera och leda en pilotverksamhet avseende validering av minst 500 till 1000 personers utländska yrkeskompetens. Pilotverksamheten ska bygga på de metoder och modeller som Valideringsdelegationen hittills utarbetat i samarbete med företrädare för branscher och branschorganisationer.

Pilotverksamheten drivs i Jämtlands och Västra Götalands Län samt i Stockholms och Göteborgs Kommun.

Syfte: Att testa branschernas valideringsmodeller, dvs yrkeskartlägga den i utlandet förvärvade yrkeskompetensen mot svenska förhållanden. Valideringen ska i förlängningen leda till en anställning.

Mål: Att validera 1000 personer i de fyra regionerna.

Utfall: I Jämtlands Län har man fått in 108 anmälningar. Hur många av dessa som faktiskt blir validerade är ännu inte klart.

ARENA för ungt entreprenörskap

Projektansökan inlämnad i november 2007.

Projektägare: ALMI Företagspartner Jämtland

Projektledare: Inte bestämt, kontaktperson Johan Kling

Tidsperiod: 1/1 2008 – 31/12 2010 med eventuell förlängning till 2013.

Bakgrund: Företagandet i Jämtlands Län ligger i topp med fler företagare per invånare än de flesta andra län i landet. Det finns en stark tradition av entreprenörskap och småföretagande i länet och företagsbarometern visar att företagen ökar både produktionen och investeringarna. Trots dessa positiva förutsättningar finns det både behov och möjligheter att ge fler entreprenörer chansen att gå till verket och driva en verksamhet och i förlängningen även expandera, anställa nya medarbetare och bidra till att öka regionens utveckling och tillväxtpotential. För att kunna ta till vara på de positiva förutsättningarna som finns i regionen och underlätta utvecklingen har man identifierat samordning och resursoptimering som två av de viktigaste faktorerna som förutom

entreprenörskapstänk och idéer positivt påverkar nyföretagandet. I regionen finns en mängd olika aktörer, organisationer, konsulter, finansiärer som är inblandade vid företagsstarten och som arbetar för ett ökat entreprenörskap. Ett bredare samarbete tillsammans med en bättre samordning av lokala resurser och kompetenser är nödvändig för att effektivisera start av nya företag och göra processen enklare och tillgänglig för de flesta blivande företagare. ALMI Företagspartner med sin erfarenhet och kunskap av entreprenörskap och företagande vill tillsammans med Lär Centrum och andra regionala aktörer fortsätta förbättra samt bidra till och utveckla nya och beprövade metoder för att fånga upp ännu fler individer som har en idé och vill starta företag.

Resurs- och kompetenssamordning genom samarbete med flera parter, erfarenheter från tidigare projekt samt en utvecklad och lokalbaserad infrastruktur är lösningen som nyföretagare och befintlig företagare behöver för att kunna starta och driva nya och framgångsrika företag i regionen.

Syfte: Projektet ska stimulera till ett ökat hållbart entreprenörskap och nyföretagande. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att kunna öka antalet nya företagare med speciella insatser riktade mot kvinnor och invandrare i regionen samt mot unga vuxna i åldern 18 – 35 år, att skapa lokala arenor i Jämtlands Läns samtliga kommuner, för alla personer som har idéer och funderar på att starta eget företag eller driver verksamhet men behöver komma i kontakt med andra företagare, myndigheter och rådgivare och att erbjuda alla personer med företagsidéer professionell hjälp till beslut om företagsstart.

Möjlighet kommer att finnas för utomnordiska företagare att kunna få tillgång till information i andra språk och en coach med utländsk bakgrund som bättre kan introducera och förklara det svenska systemet.

Mål: Minst 75 % av de nystartade företagen ska vara verksamma efter 3 år. Ett horisontellt mål för Arenan kommer att vara hållbar tillväxt.

Förprojekt utomnordiska företagare

Projektägare: ALMI Företagspartner

Projektledare: Abbe Elhachimi

Tidsperiod: 1/8 2007 – 28/2 2008

Bakgrund: Under våren 2007 genomfördes en förstudie som syftade till att identifiera prioriterade insatser som bidrar till regionens tillväxt samt ökning av internationella affärer. Förstudien ligger till grund för detta förprojekt. Följande prioriterade aktiviteter identifierades i förstudien:

1. Forskning. Det finns behov av att aktualisera kunskapsläget samt identifiera användbara kunskaper och metoder som går att implementera i operativ verksamhet och som stödjer nya och etablerade entreprenörer samt innovatörer.
2. Stöd. Man vill prova delvis nya arbetsformer på utomnordiska, särskilt kvinnliga, företagare i syfte att stödja företags utveckling och tillväxt. Detta

innebär utveckling av specifika former av rådgivning, mentorskap och strategiska nätverk. Stödet kan avse till exempel företagsledning, marknadsutveckling och myndighetskontakter.

3. Attrahera invandrarföretagare. Utveckla och prova nya strategier för att attrahera potentiella invandrarföretagare från olika miljöer. Den preliminära strategin har två huvudinslag: Invandrarföretagare med samma eller liknande bakgrund t ex beträffande ursprungsland för invandrare från mer avlägsna delar av världen, stimuleras att etablera sig på samma ort eller åtminstone i samma kommun. Det andra är att insatserna för att attrahera invandrarföretagare från mer närliggande europeiska länder koncentreras till tre-fyra länder.

Syfte: Projektet har tre samverkande syften. Det ska bidra till att a) öka kunskandet om förutsättningarna för jämtländska företagare födda utanför Norden, b) genom ett antal konkreta stödjande aktiviteter skapa goda förutsättningar för att ta tillvara dessa företagares potential samt c) utveckla strategier för att attrahera nya invandrarföretagare och tillämpa dessa strategier. Projektet ska bidra till regionens utveckling och tillväxt samt ökning av internationella affärer.

Mål: Förprojektet ska ge information om vilka insatser man ska arbeta vidare med i ett mer långsiktigt projekt.

Härjedalens Kommun

Ansökningar för följande projekt är inlämnade till strukturfondsprogrammet av Näringslivskontoret:

Rekrytering och inflyttning till Härjedalen

Kompetensutveckling

Krokoms Kommun

Mångfald 2

Se beskrivning under Strömsunds Kommun.

Ragunda Kommun

Integration Ragunda

Projektägare: Forss Intresseförening

Projektledare: Anders Jönsson

Diariernr: Z3042-345-04

Tidsperiod: 2004-08-01 – 2005-02-28

Bakgrund: En ideell intresseförening är projektägare, vars syfte är att öka trivseln för boende i Forss socken. Medlemmarna i föreningen består av alla som bor i Forss socken. Föreningen arbetar redan idag med att ta emot nyinflyttade i området. De har anordnat träffar för nyinflyttade vilket har visat sig vara mycket lyckat eftersom dessa personer har fått betydande kontakter inom näringslivet och ett socialt nätverk. Nu vill föreningen utöka denna verksamhet till att omfatta ett större område och därigenom samverka med andra föreningar inom kommunen samt även Ragunda Kommun. Föreningen ser vinster med att engagera fler föreningar i området att arbeta för nyinflyttade och samtidigt vara ett komplement till Ragunda Kommuns inflyttningsprojekt.

Syfte: Att ta tillvara på och synliggöra nyinflyttade individer med annan etnisk bakgrund.

Mål: Att upprätta en fungerande mottagarorganisation för nyinflyttade i Ragunda Kommun i samverkan med övrigt föreningsliv. Med mottagarorganisation menas ett fungerande arbetssätt som ser till den enskilda individen.

Utfall: Fem träffar anordnades under projekttiden med ett varierat antal deltagare. Nyinflyttade i kommunen fick en särskild inbjudan till träffarna. Man konstaterar att det inte är så lätt att nå alla nyinflyttade i en så stor glesbygdskommun som Ragunda. En del av de personer man kom i kontakt med är sådana som flyttat till Bispgården inom det s.k. Göteborgsprojektet. Av dessa är det främst barnfamiljer som valt att stanna kvar i bygden. De yngre har i samtliga fall flyttat tillbaka till Göteborg.

Göteborgsprojektet

Projektägare: Ragunda Kommun

Projektledare: Anna-Märta Johansson

Tidsperiod: 1/1 2004 – 30/11 2007

Bakgrund: Projektiden byggde på ett samarbete mellan storstadsregionen Göteborgs stad med problem som hög arbetslöshet, ont om lägenheter och integrationsproblem och glesbygdskommunen Ragunda med de motsatta problemen: behov av arbetskraft, tomma lägenheter och en ständigt minskande befolkning.

Tanken vara att utbilda arbetslösa "göteborgare" i bristyrken inom industrisektorn som i sin tur förhoppningsvis leder till arbeten i Norrlandsregionen. Genom information, intervjuer och urvalsmetoder försökte man hitta de personer som var motiverade att vilja flytta till Ragunda Kommun.

Projektet arbetade utifrån 5 steg:

1. Information i Göteborg för de som var intresserade.
2. Intresseanmälan för besöksresa till Ragunda
3. Besöksresa till Ragunda

4. Intervjuer av de som var intresserade
5. Flytt och studiestart

Syfte: Syftet var att utbilda människor för arbete genom ett fortsatt samarbete mellan näringslivet, utbildningsanordnaren och kommunen. Tanken med utbildning var bland annat att om det inte blev en bosättning i Ragunda så har deltagaren med sig något tillbaka och en bättre förutsättning att få arbete i Göteborg än vad han/hon skulle ha haft annars.

Mål: Att skapa förutsättningar för invandrare boende i Kortedala och Bergsjö, stadsdelar i Göteborgs stad att utbilda sig i bristyrken i Ragunda och att integreras i det svenska samhället.

Utfall: Till och med 2006 hade 21 vuxna och 11 barn tagit steget att flytta till Ragunda. Fyra hade då flyttat tillbaks till Göteborg. Slutresultatet är ännu inte känt, (nov 2007).

Erfarenheterna är att det är lättare att få barnfamiljer att etablera sig och bli bofasta. Intervjuerna har varit viktiga för att hitta deltagare med så realistiska förväntningar som möjligt. Att företagarna har uttryckt ett tydligt behov av arbetskraft och varit aktiva under projektets gång har betytt mycket.

Strömsunds Kommun

Förstudieprojekt Integration i Jämtlands Län

Projektägare: Strömsunds Kommun

Projektledare: Elisabeth Roos

Diarienumr: Z3042-289-02

Tidsperiod: 2002-03-01 – 2003-02-28

Bakgrund: Arbetslösheten bland utomnordiska medborgare är högre än för någon annan grupp på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadssituationen är svår även för de som fått svenskt medborgarskap. Detta problem leder till en rad svårigheter i samhället. År 1996 hade 19 % av Sveriges befolkning utländsk bakgrund. År 2010 beräknas denna andel bli 24 % av befolkningen. Problemen som möter flyktingar och invandrare är bl a arbetslöshet och brist på delaktighet i samhället. Därför behövs ett långsiktigt gemensamt integrationsarbete.

Länsstyrelsen i Jämtlands Län har genomfört studien "Invandrades integration – en bild från Jämtlands Län", studien redovisades i november 2000. Det finns skäl att göra en djupare undersökning av vilken situation som råder idag och vad som kan förbättras. Projektet avser, genom att betrakta situationen för samtliga medborgare med utländsk bakgrund i länets samtliga kommuner, djupare behandla de frågor som är av vikt för integrationen i Jämtlands Län. Det är även av vikt att undersöka den totala befolkningens attityder vad gäller integrationsfrågor.

Syfte: Att med hjälp av enkäter, intervjuer och statistikbearbetning studera de olika aspekterna och bilden av integration och integrationsarbetet i Jämtlands Län. Förstudien syftar även till att utröna hur situationen för integrationsfrågor i Jämtlands Län i stort kan förbättras och engagemanget för dessa frågor ökas.

Mål: Att genom genomförandet av förstudien skapa en handlingsplan för hur olika privata och offentliga organisationer ska kunna samarbeta i Jämtlands Läns integrationsfrågor.

Utfall: En handlingsplan för hur man inom Jämtlands Län skall arbeta vidare med att förbättra integrationen av flyktingar och invandrare samt påverka attityderna i samhället i positiv riktning, ställdes samman.

Två nätverk har startats upp. Det ena nätverket utgörs av deltagarna i arbetsgruppen "Integrationsgruppen" och det andra skapades vid slutseminariet 2003-03-31

Mångfald

Projektägare: Strömsunds Kommun

Projektledare: Vivian Fabricius

Diarienum: Z3042-924-02

Tidsperiod: 2002-10-01 – 2005-09-30

Bakgrund: I Jämtlands Län finns ca 1 500 kvinnor med invandrabakgrund. Många av dem har svårigheter med att integreras i det svenska samhället. Detta beror på flera orsaker varav några av de viktigaste är arbetslöshet, bristande språkkunskaper samt bristande gemenskap. De flesta har lämnat intensiva kontakter med släkt och vänner, sitt arbete och sin kultur. Många invandrarkvinnor är inte vana att ta kontakt med föreningsliv, studieförbund eller kvinnoorganisationer och i flera kulturer är det inte kvinnan som traditionellt står för familjens utåtriktade kontakter. Ju mer isolerade kvinnorna blir desto större blir klyftan mellan dem själva och det svenska samhället.

Syfte: Att öka integrationen mellan jämtländska kvinnor och kvinnor av utländsk härkomst. Projektet ska främja invandrarkvinnornas delaktighet i samhällsutvecklingen vilket främjar den regionala utvecklingen.

Mål: Att invandrarkvinnor i Jämtlands län blir integrerade i det Jämtländska samhället.

Utfall: Projektet har bildat sociala nätverk på deltagarnas fritid. Målgruppen, i första hand kvinnor, ca 60 st varav ungefär hälften svenska och hälften invandrarkvinnor. Även ca 10 män har deltagit, varav hälften svenska män. Av länets åtta kommuner har det bildats nätverk i fem stycken. I några av de fem kommunerna har det bildats två nätverk. Dessa "andra" nätverk har varit med enbart män eller med män och kvinnor tillsammans. Utifrån nätverken har tre föreningar bildats två grupper har valt att fortsätta som nätverk och en grupp (i Bräcke) har upplösts.

Mångfald 2

Projektägare: Strömsunds Kommun

Projektledare: Vivian Fabricius

Diarienum: Z3042-130-06

Tidsperiod: 2006-03-16 – 2007-12-31

Bakgrund: I Jämtlands Län finns ca 1 500 kvinnor med invandrarbakgrund. Många av dem har svårigheter med att integreras i det svenska samhället. Detta beror på flera orsaker varav några av de viktigaste är arbetslöshet, bristande språkkunskaper samt bristande gemenskap. De flesta har lämnat intensiva kontakter med släkt och vänner, sitt arbete och sin kultur. Många invandrarkvinnor är inte vana att ta kontakt med föreningsliv, studieförbund eller kvinnoorganisationer och i flera kulturer är det inte kvinnan som traditionellt står för familjens utåtriktade kontakter. Ju mer isolerade kvinnorna blir desto större blir klyftan mellan dem själva och det svenska samhället. Strömsunds Kommun har sedan 2002 drivit ett projekt med syfte att öka integrationen mellan jämtländska kvinnor och kvinnor av utländsk härkomst. Viktiga lärdomar i detta projekt har bl a varit att männens roll förändrats drastiskt genom flytten till Sverige från att ha varit familjeförsörjare. Detta leder till identitetskriser och isolering i större utsträckning än för kvinnorna som i större utsträckning söker kontakt med andra kvinnor. Det har också uppmärksamats att det krävs mer tid för handledning och information till invandrare, detta särskilt då vissa kommer från länder med mycket dåliga erfarenheter av myndighetspersoner och har därför inte det förtroende som krävs för att bygga kontakter. Ytterligare en slutsats är att människor med utländsk bakgrund inte kan behandlas som en homogen grupp utan måste behandlas utifrån respektive persons individuella bakgrund samt att stödja dem i tillgången till ett socialt nätverk. För att lyckas med integrationsprocessen krävs arbete, socialt nätverk, individuellt stöd av personer med egna erfarenheter av migration. Idag är det ett stort steg för en flykting eller invandrare mellan ankomsten till ett arbete, något som gett mindre lyckade biverkningar. Denna långa process är slöseri med mänskliga resurser, något som är kostsamt och ineffektivt ur många synvinklar. För att komma till rätta med detta krävs tillvaratagande av erfarenheter i kombination med socialt nätverkande och arbetsmarknadsinriktade satsningar.

Syfte: Att förkorta tiden utanför arbetsmarknaden för målgruppen kvinnor och män mellan 16-64 år, samt arbeta för integration både socialt och på arbetsmarknaden.

Mål: Utveckla praktiska och teoretiska metoder/modeller för att öka individens delaktighet i sin egen och samhällets utveckling.

Utfall: Projektets arbetssätt har varit att bygga upp mötesplatser i Krokoms och Strömsund där deltagarna har kunnat samlas för att träna språk, bemötande, erbjudas arbetspraktik, få handledning, få information om det svenska samhället och delta i kompetensutvecklingsinsatser. I delrapporten beskrivs att alla möten och all handledning tar mycket längre tid när man jobbar med nyanlända invandrare och flyktingar som ännu inte lärt sig det svenska språket. Det är viktigt att planera utefter individens färdigheter och förmåga. Det är också viktigt att de får vara i en miljö där

det talas svenska för att snabbare ta till sig språket samt att de känner att de vågar prova att tala svenska själva och blir uppmuntrade till det. I projektet har man haft svårigheter med att engagera allmänheten. Projektet har haft ett gott samarbete och god kontakt med offentliga verksamheter. Privata arbetsgivare har det varit svårt att nå.

I utvärderingen som IM-gruppen i Uppsala AB har gjort, baserad på intervjuer under september 2007, rekommenderas Strömsunds Kommun att införliva de delar av Mångfald 2 som syftar till effektivare utbildnings- och arbetsmarknadsrelaterade insatser i den ordinarie verksamheten. Ideella organisationer och projekt drivna av sådana, har en viktig roll att spela på den humanitära sidan med inriktning på social integrationsverksamhet och opinionsbildning i flyktingfrågan.

Mångfaldsnätverk för arbetsgivare

Projektägare: Strömsunds Kommun

Projektledare: Elisabeth Roos

Diarienumr.: Z3042-912-03

Tid: 2003-09-01 – 2006-08-31

Bakgrund: Under 2001 bildades på Länsstyrelsens initiativ en "integrationsgrupp" för att inleda arbetet med en förstudie över integration och integrationsarbete i Jämtlands Län. Projektet är en direkt följd av handlingsprogrammet som skapades i förstudien. Medveten satsning på mångfaldsarbete omvandlas i Sverige till ett instrument för ett integrationsarbete så sent som 1997 genom regeringens proposition 1197/98:16 där en attitydförändring för acceptans av samhällets mångfald efterfrågas. Lagen mot diskriminering i arbetslivet som trädde i kraft den 1 maj 1999 (SFS 1999:130) fastslår i sin 4:e paragraf att: Arbetsgivaren skall inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja etnisk mångfald i arbetslivet. De flesta invandrare som deltog i förstudien beskrev jämtarnas mottagande som varmt och generöst. Också naturen ses som något unikt och värdefullt. Dock motsägs ibland den bilden av erfarenheter från bl a arbetsmarknaden. Av enkätundersökningen som gjordes under förstudien kan man också dra slutsatsen att det finns ett behov av insatser vad gäller fortsatt strukturerat integrationsarbete och detta genom samarbete mellan offentliga och privata aktörer. En annan slutsats som dragits är att integration inte bör ses som en socialpolitisk fråga utan exempelvis som en arbetsmarknads- och företagspolitisk fråga.

Syfte: Att förebygga rasism och främlingsfientlighet, ta till vara individens kompetens och utbildning, motverka tendenser till negativa attityder, främja utbildning och stöd för hur mångfaldsarbete ska implementeras i det dagliga arbetet, verka aktivt för kunskapsspridning om att mångfald i arbetslivet är utvecklande.

Mål: Mångkulturell kompetens och flerspråkighet hos personal ska värdesättas och vara meriterande bland länets arbetsgivare, skapa minst 25 stycken praktikplatser och möjligheter till anställning för personer med utländsk bakgrund i samarbete med arbetsgivare och länsarbetsnämnd. Ett delmål är att det ska vara fördelningen 50/50

mellan privata och offentliga arbetsgivare. Arbetsplatser med rutiner fria från etnisk diskriminering både direkt och indirekt.

Utfall: Rapporten beskriver erfarenheter av att arbetsgivare i allmänhet är positiva till att ta emot praktikanter men att det är mycket viktigt med aktiva företagarkontakter för att lyckas med att få fram praktikplatserna. Arbetsgivarna saknar kontaktnäten för att kunna anställa invandrare och invandrarna saknar kontaktnäten för att få arbete. Det har varit bra att tillsammans med arbetsgivaren göra en behovsanalys över vilken kompetens man söker. Ofta kan man då tillsammans komma på behov som arbetsgivaren inte först har tänkt på samt fördelar med en viss persons kompetensprofil som tillför företaget mervärden. Man har sett att det inte alltid är så att arbetsgivarens ursprungliga krav på den sökandes kompetens behöver vara uppfylld för att det ska leda till en anställning. Arbetsgivarna anger ofta språksvårigheter som skäl till att inte anställa personer med utländsk bakgrund. Dock har man i projektet inte sett att dåliga språkkunskaper har haft någon betydelse i utförandet av arbetet.

Man har i projektet stött på en viss praktikrötthet både bland arbetsgivare och praktikanter. Konkurrensen om praktikplatserna är stor då det är flera aktörer som konkurrerar om dem. Det gör att flera av arbetsgivarna ständigt är uppvaktade om att ställa upp med praktikplatser. Bland flyktingarna och invandrarna upplever man att det finns en viss misstro mot praktik som man inte upplever att leder till ett arbete. Projektet har sett att om praktiken har en klar inriktning eller ett i förväg bestämt mål kan man undvika att den upplevs som meningslös. Det är viktigt att alla parter är överens om vad praktiken ska leda till. Det kräver planering och tydlighet. I de fall praktiken har fungerat bäst har arbetsgivaren haft samma uppfattning om praktikens syfte som praktikanten.

En annan upptäckt var att det i Arbetsförmedlingens databas är väldigt svårt att leta fram den kompetens man söker efter som arbetsgivare p.g.a. bristfälliga uppgifter i deras sökandepresentationer. Skälen till detta är flera. Det finns en utbredd uppfattning om att de kompetenser och utbildningar man har med sig ifrån sitt hemland inte värdesätts i Sverige och således uppger de inte dem i sin presentation. Ett annat skäl kan ibland vara att flyktingen eller invandraren skrivs in utan hjälp av en handledande tjänsteman från Arbetsförmedlingen. I vissa fall har den sökande inte fått den kartläggning av en tjänsteman som behövs.

Arbetsförmedlingens roll är ofta oklar för flyktingen/invandraren. Det är även oklart vem som hjälper till att få betyg översatta och hur de blir bedömda. En del får hjälp andra inte.

Uppföljning och coaching under praktiktiden är viktig för både arbetsgivare och praktikant för att praktiken ska leda vidare till ett arbete. De personer som ska fungera som handledare under praktiken måste få tillräcklig information om syftet med praktiken och vem praktikanten är.

Arbetsgivare har i flera fall uttryckt att det blivit ett lyft för arbetsplatsen och en bättre dynamik då människor med nya kunskaper och andra erfarenheter kommit in i arbetsgruppen. Men man upplever också att just personer med utländsk bakgrund inte söker de utlysta jobben och att det inte ges tillräckligt med stöd i att finna de sökande. Önskemål finns hos arbetsgivarna att det borde finnas ett system för att personer med utländsk bakgrund i större utsträckning ska få tips om utlysta jobb, då arbetsgivare uttryckligen skriver i platsannonserna att de gärna ser sökande med annan etnisk bakgrund än svensk.

Indikatorerna för projektet beträffande arbetstillfällen, stöttning av nätverk, näringslivskontakter och deltagare i projektet uppfylldes.

Kompetenspool

Projektägare: Föreningen EQ

Projektledare:

Diarienummer: Z3042-188-05

Tidsperiod: 1/10 2005 – 30/9 2006

Bakgrund: EQ är en förening som växt fram ur projekt Mångfalds verksamhet. Föreningens målsättning är att vara en dörr in i samhället och ett fönster ut mot världen. Föreningen genomför den årliga Mångfaldsfestivalen i Strömsund, håller i ungdomsverksamhet och äger Mångfaldshuset som är en mötesplats med aktiviteter för alla.

I samhället finns människor vars kompetens inte har sugits upp av arbetsmarknaden av olika anledningar. Det finns även potentiella arbetsgivare till den gruppen människor, men som pga många och krångliga regler drar sig för att anställa. Projektidén var att försöka hitta en lösning på den problematiken.

Syfte: Att ta till vara den kompetens som finns i målgruppen och skapa förutsättningar för dem att kunna använda, förmedla, och sälja sin kunskap och på så sätt finna sysselsättning.

Mål: Uppbyggnad av internetbaserad kompetenspool och ett system för kompetens- och personaluthyrning.

Utfall: Ett fungerande system för kompetens- och personaluthyrning byggdes upp. Det skapades även en hemsida för kompetenspoolen. Kompetenspoolen fortsatte att fungera efter projektidens slut.

Östersunds Kommun

SFI i ny lärmiljö

Projektägare: Jämtlands Läns Museum

Projektledare: Lena Johansson
Tidsperiod: 1/6 2004 – 31/5 2005
ERFnr: ERF42312004

Bakgrund: Som utgångspunkt för projektet hänvisades till tidigare utredningar som granskat och påvisat brister i dagens nationella integrationsarbete mellan ansvariga aktörer. Därutöver har SFI-utbildningen visat sig vara otillräcklig i sin strävan att förbereda individerna för ett kommande samhälls- och arbetsliv. I utdrag ur projektbeskrivningen säger man att "Fler aktörer i svenska samhället behöver bidra till och ta ansvar för att utveckla olika delar i integrationsprocessen. Att medverka till att utveckla SFI-undervisningen så att den bättre förbereder individen för svenskt arbets- och samhällsliv är en väsentlig uppgift för Jämtlands Läns Museum och utvecklande för den egna verksamheten. Det är också viktigt att möjliggöra för asylsökande och flyktingar att bli bofasta i länet. Ett sätt att möta individens behov av en tillfredsställande livssituation under introduktionstiden är att försöka utveckla SFI så att den ger individen tillgång till en stimulerande lärmiljö samt en ökad möjlighet till kontakt med olika delar i svenskt samhälls- och arbetsliv".

Syfte: Att under projektiden utveckla en väl fungerande och kreativ arbetsmetod som ger bättre förutsättningar till inläring för individen och som kompletterar övrig SFI-undervisning genom att tydligare koppla undervisningen till kulturhistoria men också till samhälls- och arbetslivsfrågor.

Mål: Huvudmålet med projektet var att kunna permanenta en verksamhet i vilken SFI-undervisningen kontinuerligt använder sig av museet som lärmiljö. Ett underliggande mål var att utveckla SFI för att i senare projekt även kunna arbeta med att erbjuda praktikplatser och fungera som en sammanlänkande aktör för individer under såväl asyltiden som introduktionsfasen.

Utfall: Verksamheten för lärare och elever på museet har varit indelade i tre huvudmoment. Ett inledande moment har varit en introduktion av museet och dess verksamhet, åtföljt av temavisningar med värderingsövningar och ett självständigt arbete. Här har temavisningarna tangerat områden som arbete, manligt/kvinnligt samt kulturmöten vilka samtliga har genomförts av ett genusperspektiv i framförandet och diskussionerna. De värderingsövningar som eleverna har arbetat med har varit kopplade till visningarnas teman och det självständiga arbetet har resulterat ibland annat en receptbok samt en mindre utställning/presentation. Det tredje och sista momentet har inneburit deltagande i en tidsresa med efterföljande diskussion, som även den har varit associerad till ovanstående teman.

Museet har fått ökad kunskap om nya målgrupper och har kunnat utveckla metoder för att möta dessa. Pedagogiken är överförbar till möten med alla besöksgrupper. Nya kontaktytor har uppstått, både för museet och för målgruppen vilket leder till fortsatt samverkan. Ett par av deltagarna har fått praktik på museet inom ett annat EU-finansierat projekt.

Museet har fått större kunskap om hur man skapar en arena som fungerar som en kreativ och lustfylld lärmiljö. Lyhördhet har varit en väsentlig del av projektet, och där har museet också lärt läxan att inte enbart lyssna till det som sägs. Det krävs en väldigt lyhörd kommunikation för att fånga upp behov, intressen och för att uppmuntra gruppen att uttrycka dessa.

Berättandet har haft en framträdande plats i projektet, och det är en pedagogisk ingång som kommer att utvecklas vidare.

Projektet föll särskilt väl ut hos de elever som läste SFI 1.

Den största svårigheten var att avläsa SFI 2 – elevernas upplevelser och finna rätt nivå för undervisningen i denna grupp. Både lärare och museipersonal missbedömde deras upplevelser, vilket borde ha gått att undvika. Möjligen skulle mötena med grupperna i ännu högre grad startat i det konkreta för att sedan kunna gå vidare till mer teoretiska abstrakta resonemang och diskussioner.

Open Learning

Projektägare: Komvux, Östersunds Kommun

Projektledare: Catharina Tengqvist

Diarienummer: Z112-180-2000 Projektet har varit både ett Mål 6- och ett Mål 1-projekt

Tidsperiod: 1995 – 2003

Bakgrund: Open Learning-modellen började användas i SFI-undervisningen under första halvan av 90-talet. Det var då ett Skolverksprojekt som fick spridning över hela landet. Det kom många studiebesök till projektgruppen som också var ute på olika platser i landet och berättade om modellen.

Verksamheten bestod i att ge målgruppen invandrare enskild och lärarledd utbildning och tillgång till bemannad lokal för främst studier i svenska.

Open and Distance Learning är en när- och distansundervisning som startade med Svenska för invandrare och har utvecklats till alla nivåer; SFI, Svenska som andraspråk grundläggande, Svenska som andraspråk A och Svenska som andraspråk B. Undervisningen var ett EU projekt i 8 år och har sedan 4 år varit en fast utbildning.

När projektet startades fanns inte möjligheten att läsa SFI på distans i Sverige.

Syfte: Att kunna erbjuda människor som av någon anledning inte kunde delta i den vanliga undervisningen, SFI eller SAS med hjälp av bemannad lokal på skolan eller videokonferens.

Mål: Att befästa Open Learning som utbildningsform. Att etablera distance learning i hela länet. Att färdigställa en klar analys och en studiehandledning så att distansutbildning kan erbjudas länet.

Utfall: Eleverna får en timmes individuell hjälp varje vecka för att sedan läsa på distans och skicka texter antingen här på plats eller via videokonferens. För närvarande deltar elever från både Östersund och länet. Utvärderingar har visat att eleverna är nöjda med undervisningen och att deras individuella mål uppnåtts. Måldiskussioner pågår kontinuerligt.

Företagens mångfald i Östersund och Jämtlands Län

Projektledare: Tomas Kålen

Projektägare: STÖK gm Handelsstaden i Östersund

Diarienummer: Z3042-774-04

Tidsperiod: 2005-01-05 – 2005-07-15

Bakgrund: Projektet har genomförts för att underlätta för invandrare att komma ut på arbetsmarknaden. Idén var att skapa ett antal möten kring projektrubriken. Det innebar att de medverkande företagen aktivt arbetade med frågor kopplade till temat vid sju olika tillfällen.

Syfte: Att skapa intresse och möjligheter att lära sig mer om mångfaldsproblematiken utifrån olika aspekter. Viktigt är att det sker på företagets villkor och att kunskapen görs tillgänglig för företagen.

Mål: Skapa intresse och möjlighet att lära sig mer om mångfaldsfrågor. Att stimulera deltagande företag att gå vidare i mångfaldsarbetet och implementera mångfaldsarbetet i sina egna organisationer.

Utfall: 8 olika företag deltog; Deloitte, Duka Friesendahl, Föreningssparbanken, Kåhlens, Länstidningen, Scandic, Vero Moda, Östersundsposten.

Metoden som användes kallas "Sexstegsmodellen". Den tar deltagarna från historia till nuet. Föreläsningarna pågick under fyra timmar varje gång.

1. Genomgång av projektet; syfte, mål, studiematerial, föreläsningarnas innehåll
2. Historisk genomgång; asyl, invandring, kvotflyktingar
3. Kulturella skillnader; religion, kultur
4. Nuläge; segregation, utbildningsnivå, arbetsmarknad
5. Invandrare i Östersund och Jämtland; sociala nätverk, mångfald, vad görs idag?, företagsamhet
6. Invandrare och ekonomi; köpvanor, köpkraft, när är köpkraften starkast?

7. Företagen och mångfald; diskussion, avslutning

De flesta deltagarna var nöjda med upplägget, däremot saknades en kvinnlig föreläsare. Man har från de deltagande företagens sida visat intresse för att gå vidare och jobba med integrationsfrågor på arbetsplatserna eftersom man anser att kunskaperna är för dåliga.

Mångfaldsnätverk för arbetsgivare

Se beskrivning under Strömsunds Kommun.

Interkommunal samverkan kring flyktingmottagning

Projektägare: Östersunds Kommun, medverkande Krokoms kommun, Ragunda kommun och Bergs kommun

Projektledare: Karl-Gunnar Lindman

Tidsperiod: 2006-2008

Bakgrund: Trycket på kommunerna att ta emot fler nyanlända flyktingar och invandrare är stort mot bakgrund av att antalet flyktingar som beräknas få permanent uppehållstillstånd beräknas öka till närmare 30 000 personer 2006 att jämföra med "normalt" 10 000 personer. För 2006 har Östersunds Kommun beslutat att öka sitt mottagande från 30-40 flyktingar per år till max 160. Bergs kommun som inte tidigare tagit emot flyktingar har skrivit på en överenskommelse med Integrationsverket om att ta emot 30 flyktingar och Krokoms Kommun har ställt upp på Integrationsverkets önskemål om att ta emot 48 flyktingar att jämföras med det löpande avtalet om 30. Ovannämnda kommuner har beslutat om en interkommunal samverkan kring flyktingintroduktionen i ett projekt som stöds av Integrationsverket. De samverkande kommunerna är också öppna för att utöka denna samverkan till övriga kommuner i Jämtland. Till grund för föreslagna strategier och aktiviteter ligger de iakttagelser och slutsatser som redovisas i rapporten "Integration i arbetslivet" utgiven av Sveriges kommuner och landsting, programberedningen för Integration i arbetslivet, del 1 Introduktion. Insatserna syftar till att öka kvalitet och omfattning i en integrerad introduktion med svenskundervisning, integrering i det svenska samhället, och sysselsättningsintroduktion och därmed ge stöd för att uppnå de delmål som tagits upp i handlingsplanen för Interkommunal samverkan och samverkan med Integrationsverket.

I uppgiften att utveckla den interkommunala samverkan ingår också att medverka till att introduktion för etablering och sysselsättning blir effektivare. I

Justitiedepartementets projektdirektiv till Integrationsverket för utveckling av regional samverkan har som övergripande mål angetts att inom två år från folkbokföringen ska minst 90 % av kvinnor och män i arbetsför ålder arbeta eller delta i arbetsmarknadsinriktade åtgärder, studier etc. Detta mål har också införlivats i handlingsplanen för Interkommunal samverkan.

Syfte: Att förbättra och effektivisera introduktionen för nyanlända flyktingar.

Mål: Övergripande mål är att inom ett år från folkbokföringen ska minst 70 % av flyktingarna vara sysselsatta i arbete eller utbildning som grundar sig på utbildning och erfarenheter från hemlandet. Inom två år ska den siffran vara 90 %.

Utfall: En integrationsplan för vuxna är framtagen. En integrationsplan för barn och ungdomar är på god väg att färdigställas. Ett förslag på hur man kan arbeta med integrationslön istället för integrationsersättning till flyktingen, finns framtagen. Projektet har varit med och finansierat Hälsoportalen i Torvalla där man har utvecklat ett särskilt arbetssätt för att ta emot flyktingarna då de gör sin första hälsoundersökning. Flera olika arbetsgrupper har varit i gång och är igång och jobbar med projektets olika mål.

Integration modell Jämtland

Projektägare: Östersunds Kommun

Projektledare: K-G Lindman

Diarienummer: Z3042-812-06

Tidsperiod: 2006-10-01 – 2007-12-31

Bakgrund: Projektet startades för att hitta en metod som gör det möjligt för kommunen att nå målen i projektet Interkommunal samverkan kring flyktingmottagning. Bakgrunden i detta projekt överensstämmer den för Interkommunal samverkan kring flyktingmottagning.

Syfte: I samverkan mellan Bergs, Krokoms och Östersunds Kommuner utveckla introduktionen så att nyanlända flyktingar snabbare och effektivare kan etablera sig och skaffa sig förutsättningar för sysselsättning och därmed bidra till utveckling och tillväxt i länet.

Mål: Mål 1 – Utveckla en modell för tidig fördjupad kartläggning med nyttjande av validering, arbetsprov och kortare utbildningar med syfte att främja en effektiv väg till sysselsättning och egen försörjning. Mål 2 – Utveckla och konkret pröva en introduktionskurs för nyanlända flyktingar och invandrare som stöd för en effektiv etablering som medborgare i Sverige och länet. Mål 3 – Utveckla och genomföra kurs för bovärdar.

Utfall: Mål 1. Projektet tillsammans med Integrationservice (IS) i Östersund och representanter för Krokoms kommun och Lärcentrum gav ett förslag till en fördjupade kartläggning till Interkommunal samverkan. Detta startade en process som utvecklats till kontinuerligt utförda kartläggningssamtal och en ny och gemensam utformning av en Introduktionsplan. Kartläggningssamtalen med flyktingen genomförs med Arbetsförmedlingen, Lärcentrum, Integrationservice och praktiksamordnaren i olika konstellationer beroende på vilken fas man befinner sig i. Tolk finns alltid med.

Mål 2. Introduktionskurs för nyanlända invandrare. Kontakter med SFI-anordnarna togs för att samordna schemalaggningsen på ett optimalt sätt för alla inblandade. Detta samtidigt som en modell utformades för samhällsinformation genom att hämta in fakta via Internet och med "Sverige en pocketguide" (Integrationsverket) som förebild.

Samhällsinformationen har utvecklats under projekttiden utifrån flyktingarnas utvärderingar samt handledarnas kunskap och erfarenheter.

Mål 3. Boguidesutbildning producerades av annan utförare efter samråd med projektet, IS och fastighetsföretag. Den genomfördes under våren 2007.

Mål 4 Resultat kan inte redovisas än.

K-märkt integration och rehabilitering

Projektägare: Jämtlands Läns Museum

Projektledare: Sten Gauffin

Diarienummer: Z3042-21-05

Tidsperiod: 2005-04-01 – 2007-06-30

Bakgrund: På flera håll i landet bedrivs så kallad "grön rehabilitering" där långtidssjukskrivna får arbeta med trädgårdsarbete vid växthus och plantskolor. Erfarenheterna är väldigt positiva och verksamheten efterfrågad. Länsmuseum har i tidigare projekt arbetat med liknande sysselsättningsåtgärder inom museiverksamheten för arbetslösa och långtidssjukskrivna. I innevarande strategiplan har Länsmuseum ett mångfaldsperspektiv och arbetar på sätt att förstärka integrationsarbetet. Detta har fött tanken att utveckla verksamheten med sysselsättningsåtgärder och införliva integrationsinsatser i denna. Inom såväl teoretiskt som praktiskt inriktade arbetsområden finns möjligheter att forma individuella praktikplatser för personer som är aktuella för integrationsinsatser och långtidssjukskrivna med rehabiliteringsbehov.

Projektet ska skapa förutsättningar för museet att därefter bedriva ett långsiktigt integrations- och rehabiliteringsarbete genom att en organisation för att ta emot personer har prövats och inrättats.

Syfte: Att öka anställbarheten för arbetslösa med utländsk bakgrund genom arbetsmarknadspraktik och utbildning vid Jämtlands Läns Museum samt utveckla okonventionella rehabiliteringsformer för långtidssjukskrivna så att de snabbare kommer tillbaka i arbete.

Mål: Under projekttiden har minst 10 personer årligen genomgått aktiviteter som syftar till rehabilitering eller integration. Efter projektets slut ska minst fyra av deltagarna ha erhållit tillsvidareanställning hos en annan arbetsgivare. Efter projekttiden ska verksamheten ha övergått i permanent form hos Jämtlands Läns Museum.

KOMMUNFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Europeiska Unionen

Utfall: Under två år har 23 praktikanter deltagit i projektet. Ett företag är på väg att bildas tillsammans med Kretsloppshuset i Mörsil samt Jilu/Fröjas trädgårdar. Företaget kommer att anställa 1-3 personer. Projektet har även lett till att ett arbetstillfälle bevaras på Jamtli. Minst 30 % av praktikanterna har fått anställningar efter sin praktikperiod. Deltagarna i projektet hävdar att de har stärkts som personer genom att delta och att deras integration i samhället har underlättats. Flera av praktikanterna anser också att praktiken på Jamtli meriterat dem till arbeten på den öppna arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen menar att praktikanterna kommit närmare arbetsmarknaden.